

PATVIRTINTA
Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie
Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus
2024 m. _____ d. įsakymu Nr. V-

PENSIJŲ ANUITETŲ MOKĖJIMO VEIKLOS PLANAS 2025 METAMS

TURINYS

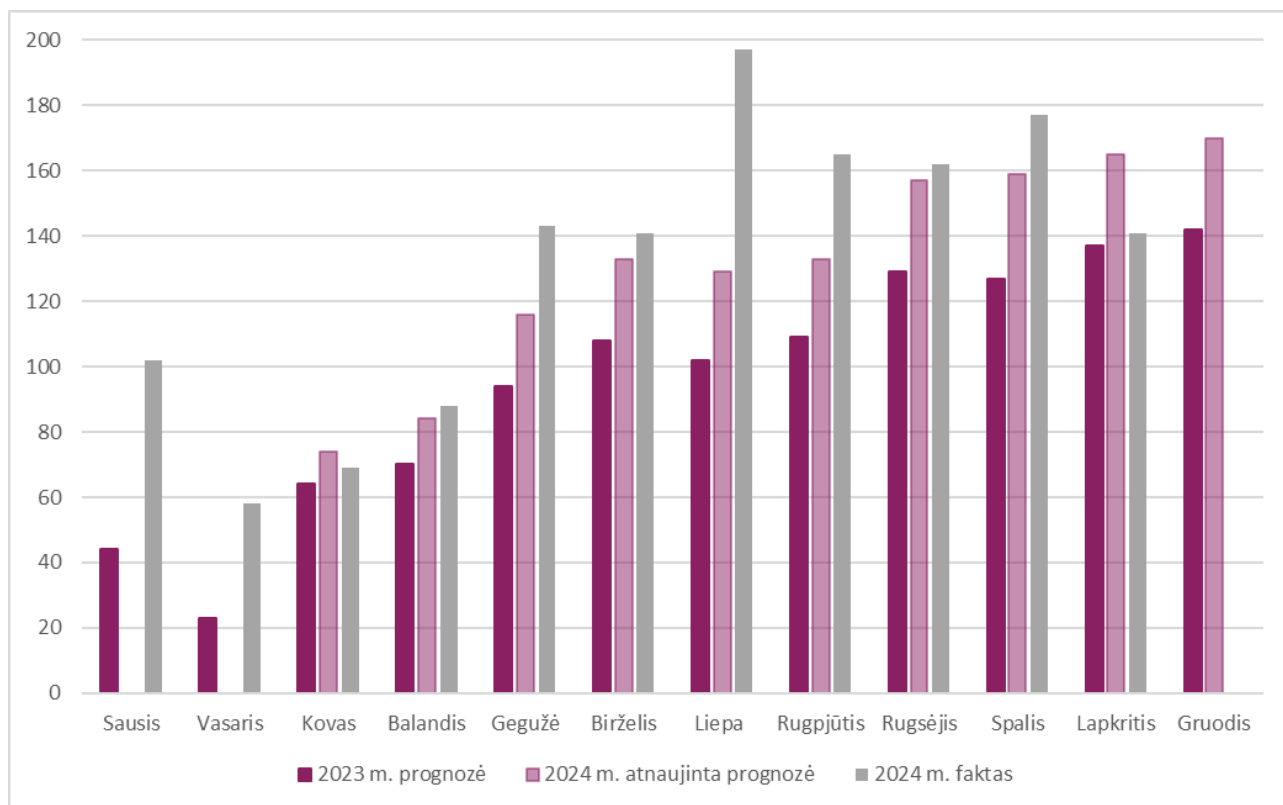
PRELIMINARŪS 2024 METŲ REZULTATAI	2
STRATEGINIAI TIKSLAI, PRIEMONĖS IR UŽDUOTYS	4
PRODUKTAI IR JŲ KAINODARA	6
II pakopos pensijų fondų dalyvių struktūra pagal amžių ir sukauptą sumą	6
Prielaidos pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus prognozavimui	8
Pensijų anuiteto dydžio nustatymo prielaidos	10
2020-2024 metų patirtis - ką renkasi klientai?	12
PENSIJŲ ANUITETŲ FONDO TURTAS IR JO VALDYMAS	13
PAF turto augimo prognozė	13
PAF turto investavimas	14
Investavimo rizikos valdymas	15
SAVO RIZIKOS VERTINIMAS IR PENSIJŲ ANUITETŲ TECHNINIŲ ATIDĖJINIŲ PADENGIMO TURTU PROGNOZĖ 7 METAMS	17
STRESO TESTAI IR JAUTRUMO ANALIZĖS	25
ĮSIPAREIGOJIMŲ VERTINIMAS	27
Techninių atidėjinių sudarymo metodika ir prielaidos	27
TECHNINIŲ ATIDĖJINIŲ NEAPIBRĖŽTUMO VERTINIMAS	28
ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VALDYMO SISTEMA	30
Organizacinė struktūra	30
Pensijų anuitetų fondo valdymo ir administravimo sąnaudos	31
Valstybės paskolos valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti	32
VEIKLOS REZULTATŲ PROGNOZĖ 2024-2031 METAMS	33

PRELIMINARŲ 2024 METŲ REZULTATAI

2024 metais daugelyje išsivysčiusių šalių ir regionų, išskyrus Japoniją, prasidėjo pinigų politikos švelninimo periodas. Europos centrinis bankas bazinės palūkanos mažinti pradėjo 2024 m. birželio mėnesį. Pagrindinės refinansavimo palūkanos metų bėgyje iki 2024 m. gruodžio 1 d. sumažėjo nuo 4,5 proc. iki 3,4 proc. JAV Federalinis atvirosios rinkos komitetas bazinės palūkanas pirmą kartą sumažino 2024 m. rugsėjo mėnesį, bet iškart net 50 bazinių punktų. Iki gruodžio 1 d. bazinės palūkanos sumažėjo 25 bps, nuo 5,25-5,5 proc. intervalo iki 5,0 – 5,25 proc. intervalo. Tokios sąlygos buvo labai palankios akcijų ir obligacijų kainų kilimui (obligacijų palūkanos juda priešinga kryptimi jų kainoms), ir, su nedidelėmis korekcijomis metų bėgyje, per šį laikotarpį uždirbo dviženklę grąžą.

Palanki situacija finansų rinkoms 2023 – 2024 metais teigiamai paveikė ir pensijų fondų dalyvių sukauptą turtą, ir daugiau nei planuota jų įsigijo pensijų anuitetus. 1 grafike pateikiamos naujų pensijų anuitetų įsigijimo prognozės 2024 metams, suskaičiuotos 2023 metų pabaigoje pagal tuo metu žinomus duomenis ir 2024 metų pradžioje pagal pensijų kaupimo bendrovių pateiktus duomenis 2024 m. vasario 29 dienai, bei faktiniai naujų pensijų anuitetų įsigijimo šiais metais duomenys kiekvieną mėnesį.

Grafikas 1. 2024 m. įsigyti pensijų anuitetai, vnt. per mėnesį

2024 metais, pritarus Pensijų anuitetų fondo tarybai (toliau – Taryba), jau antrą kartą buvo paskirstytas Pensijų anuitetų fondo uždirtas pelnas iš investavimo, indeksuojant pensijų anuitetus vidutiniškai 2,5 proc.

Kylant akcijų kainoms, PAF turto vertė augo ir visą laiką viršijo išipareigojimus (techninius atidėjinius). Techninių atidėjinių padengimo turtu rodiklis 2024 m. rugsėjo 30 d. duomenimis viršijo 109,5 proc. Plačiau apie techninius atidėjinius ir jų padengimą turtu dalyje „Savo rizikos vertinimas ir pensijų anuitetų techninių atidėjinių padengimo turtu prognozė 7 metams“. Žemiau, 1 lentelėje, pateikti preliminarūs dešimties mėnesių PAF veiklos rezultatai ir jų palyginimas su 2024 metams patvirtinto biudžeto atitinkamais rodikliais tam pačiam laikotarpiui.

Lentelė 1. Pensijų anuitetų 2024 m. veiklos plano vykdymas

	2024.01.01-10.31		
	Planas	Faktas	Santykis Faktas/ Planas, %
Naujai sudariusių sutartis pensijų anuitetų gavėjų skaičius, vnt.	869	1 148	149,8
Pensijų anuitetų gavėjų skaičius, vnt. (skaičiuojami tik tuo laikotarpiu esantys gyvi)	-	3 921	
Vienartinės įmokos už įsigyjamus pensijų anuitetus, tūkst. eurų	12 312,2	17 662,7	143,5
Atskaitymas valdymui ir administravimui, tūkst. eurų	307,8	476,1	154,7
Pensijų anuitetų fondo turtas (įskaitant gautinas sumas), tūkst. eurų	-	58 841,2	

Daugiau statistinių duomenų ir paaiškinimų pateikta kituose skyriuose.

STRATEGINIAI TIKSLAI, PRIEMONĖS IR UŽDUOTYS

Pagrindinį pensijų anuitetų mokėtojo veiklos tikslą (misiją) apibrėžia Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymas (toliau – PKĮ) - **užtikrinti pensijų anuitetų mokėjimą jų gavėjams iki gyvos galvos, siekiant jiems didžiausios naudos ir Pensijų anuitetų fondo lėšas valdant skaidriai, tvariai.**

Igyvendindamas pagrindinį tikslą, pensijų anuitetų mokėtojas savo veiklą gali išskirti į dvi dalis:

1. Pensijų anuitetų skyrimas ir išmokų mokėjimas
2. Pensijų anuitetų fondo (toliau – PAF) valdymas

Siekiant didžiausios naudos pensijų anuitetų gavėjams, visa veikla turi būti efektyvi (optimalios valdymo ir administravimo sąnaudos, skaidrus ir aiškus procesas ir pan.) ir orientuota į rezultatus (didžiausios išmokos, atsižvelgus į PAF finansinį tvarumą, siūlomi produktai atitinka klientų poreikius ir pan.). Atsižvelgus į šiuos kriterijus ir vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytais strateginiais tikslais 2025 – 2028 metams, yra nustatytos pensijų anuitetų mokėjimo veiklos priemonės ir užduotys 2025 metams (žr. 2 lentelę). Strateginiai tikslai ir su jais susijusios priemonės yra sudėtinė 2025-ųjų metų veiklos plano dalis.

Lentelė 2. Strateginiai tikslai, priemonės ir užduotys 2025 m.

STRATEGINIS TIKSLAS	STRATEGINIS UŽDAVINYS	STRATEGINIAI PROJEKTAI	PRIEMONĖS	ĮVYKDYMO VERTINIMO KRITERIJAI, MATO VIENETAI IR REIKŠMĖS	TERMINAS
Didinti PAM našumą (skaitmeninė transformacija, procesų perdėliojimas)	1. Automatizuoti pensijų anuitetų mokėjimo veiklos procesus	1.1. Sukurti pensijų anuitetų skyrimo ir indeksavimo modulį	1.1.1. Viešojo pirkimo dokumentų parengimas ir procedūrų atlikimas. Sutarties pasirašymas	Sutarties pasirašymas	2025 m. IV ketv.
			1.1.2. Pensijų anuitetų modulio sukūrimas: - Susijusių projektų sąsajų nustatymas ir pokyčių įvertinimas; - Analizė ir Procesų schemų parengimas - Procesų ir procedūrų aprašų parengimas ir patvirtinimas	1. Atliktas susijusių projektų sąsajų nustatymas ir pokyčių įvertinimas; 2. Atlikta analizė ir parengtos procesų schemas 3. Parengti ir patvirtinti procesų ir procedūrų aprašai	2025 m. IV ketv.
Didinti klientų pasitenkinimą	2.1. Padidinti klientų pasitenkinimą PAM teikiamomis paslaugomis bei vykdyti potencialių pensijų anuitetų gavėjų edukaciją		2.1. Peržiūrėti ir atnaujinti informaciją apie pensijų anuitetus (interneto svetainė, lankstinukas, asmeninė gyventojų paskyra), kad potencialūs pensijų anuitetų gavėjai gautų aktualią ir naudingą informaciją. Taip pat ją pritaikyti neįgaliesiems	Atnaujinta informacija „Sodros“ svetainėje ir lankstinukuose apie pensijų anuitetus, pritaikyta neįgaliesiems	2025 m. IV ketv.

			2.2. Organizuoti mokymus pensijų kaupimo dalyviams konsultuojantiems bankų ir draudimo bendrovių darbuotojams ir paruošti dažniausiai pasitaikančių konsultantų klaidų atmintinę	Organizuoti ne mažiau kaip vieni mokymai ir paruošta atmintinė	2025 m. IV ketv.
Kitos priemonės					
1.	Atlikti pensijų anuitetų mokėjimo veiklos, įskaitant investavimą, rizikų inventorizaciją			Parengta PAM rizikų inventorizacijos ataskaita	2025 m. II ketv.

Pagrindinės rizikos numatytų priemonių ir užduočių įgyvendinimui:

Eil. Nr.	Rizikos	Rizikų mažinimo priemonės
1.	Pensijų anuitetų skyrimo ir indeksavimo modulio sukūrimas užtruktų ilgiau, reikėtų didesnių žmogiškųjų resursų pensijų anuitetų skyrimo procesui (išaugtų administravimo sąnaudos)	Siekti užsakymus programinės įrangos keitimui pateikti kuo anksčiau, ieškoti kitų būdų proceso efektyvinimui
2.	Klientų pasitikėjimas pensijų kaupimo ir išmokų sistema neauga dėl neigiamų atsiliepimų medijose, dėl naujų pakeitimų teisės aktuose, dėl neigiamų naujienų finansų rinkose, parengtos komunikacijos žinutės nėra ištransliuojamos populiariausiuose naujienų portaluose, dėl to nepasiekia plačios auditorijos	Proaktyviai bendrauti su žiniasklaida, aiškinant pensijų anuitetų mokėtojo veiklą ir rezultatus. Aktyviau bendrauti su klientais, tame tarpe potencialiais, teikiant informaciją apie pensijų anuitetus ir jų teikiamą naudą, ieškoti naujų būdų padėti jiems suprasti pensijų anuitetų skirtumus

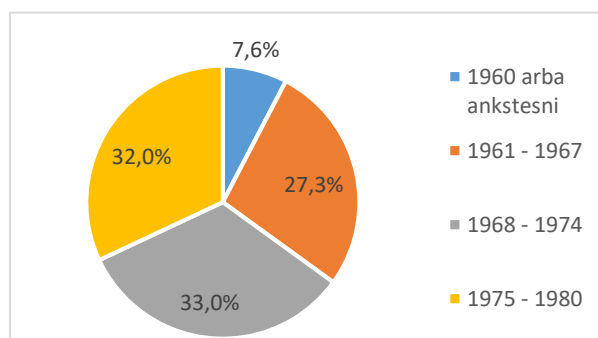
PRODUKTAI IR JŲ KAINODARA

II pakopos pensijų fondų dalyvių struktūra pagal amžių ir sukauptą sumą

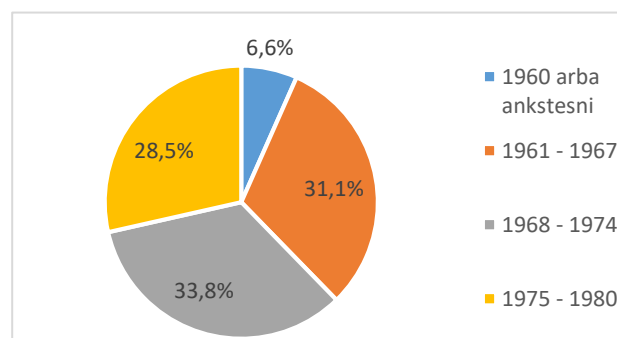
Sudarant pensijų anuitetų mokėjimo veiklos prognozes buvo naudojami iš pensijų kaupimo bendrovių (toliau – PKB) gauti duomenys apie II pakopos pensijų fondų dalyvius (toliau – dalyviai), gimusius ne vėliau kaip 1981 metų sausio 1 d.¹: lytis, gimimo data, sukaupta suma 2024 vasario 29 dieną², pasirinktas kaupimo metodas, t.y. ar dalyvis kaupia aktyviai, ar yra, bent jau laikinai, sustabdęs įmokų pervedimus, ir per 2023 bei 2022 metus pervestos įmokos į sąskaitas PKB.

Maždaug po trečdalį kaupiančiųjų II pensijų pakopoje dalį sudaro dalyviai, gimę, atitinkamai, 1961-1974, 1968 – 1974 ir 1975 – 1980 metais, tuo tarpu vyriausių kaupiančiųjų dalis, gimusių 1953 metais arba anksčiau, nesudaro net 1 procento, todėl grafikuose šios amžiaus grupės kaupiantieji rodomi kartu su dalyvių, gimusių 1954 -1960 metais, grupe (Grafikas 2 ir Grafikas 3 **Klaida! Nerastas nuorodos šaltinis.**). Amžiaus grupės pasirinktos pagal tai, kokios amžiaus grupės Gyvenimo ciklo fonde turėtų kaupti atitinkamos grupės dalyviai. Dauguma vyriausios amžiaus grupės dalyvių, gimusių 1960 metais arba anksčiau, jau yra sulaukę pensinio amžiaus. Pradedant 2025-aisiais pensinio amžiaus palaipsniui sulauks ir dalyviai, gimę 1961 – 1967 metais. Dalis šių asmenų, kurie 2025 metais bus sukaupę ne mažiau kaip 10 807 eurų, turės įsigyti pensijų anuitetą. Tačiau svarbu pažymėti, kad dalyvis gali pasirinkti anuiteto neįsigyti, o toliau investuoti II pakopos pensijų fonde. Minimali Pensijų kaupimo įstatyme nustatyta suma anuitetui įsigyti bus perskaičiuota 2026 metais ir pagal turimas prognozes pakils iki 14 107 eurų.

Grafikas 2. Dalyvių pasiskirstymas pagal gimimo metus (vyrai) 2024 02 29 d.

Grafikas 3. Dalyvių pasiskirstymas pagal gimimo metus (moterys) 2024 02 29 d.

Nagrinėjant dalyvių pasiskirstymą pagal sukauptą sumą, matosi, kad, jei dalyvis turėtų pasirinkti išmokos rūšį 2024 vasario 29 dieną, maždaug pusė dalyvių nebūtų sukaupę minimalios sumos periodinei išmokai įsigyti (2024 metais ši suma yra 5403 eurai). Dalyvių, kurie turėtų įsigyti pensijų anuitetą, dalis kinta nuo 8 procentų (vyriausios amžiaus grupės moterys) iki 24 procentų (jauniausios amžiaus grupės vyrai), žr. Lentelė 1.

¹ Imama ta dalis dalyvių, kuriems iki pensijos liko apie 20 metų ar mažiau.

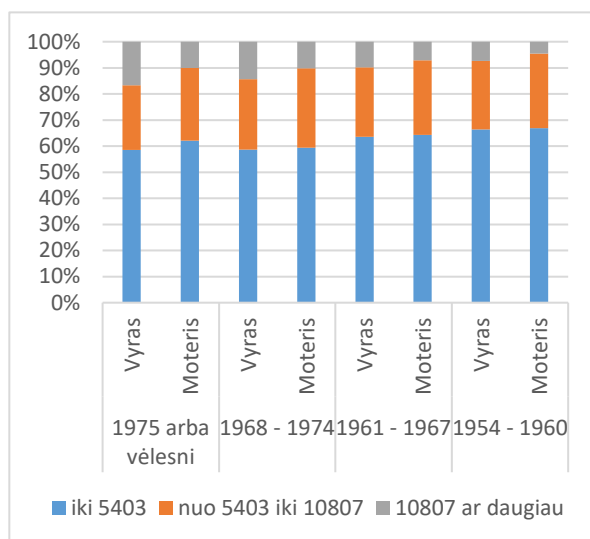
² Ši data (2024 02 29) pasirinkta taip, kad jau būtų įskaičiuotos visos per 2023 metus dalyvių sumokėtos įmokos. Planuojama kiekvienais metais gauti atnaujintus duomenis einamųjų metų vasario mėnesio paskutinei dienai.

Lentelė 1. II pakopos dalyvių pasiskirstymas pagal amžių, lytį ir sukauptą sumą

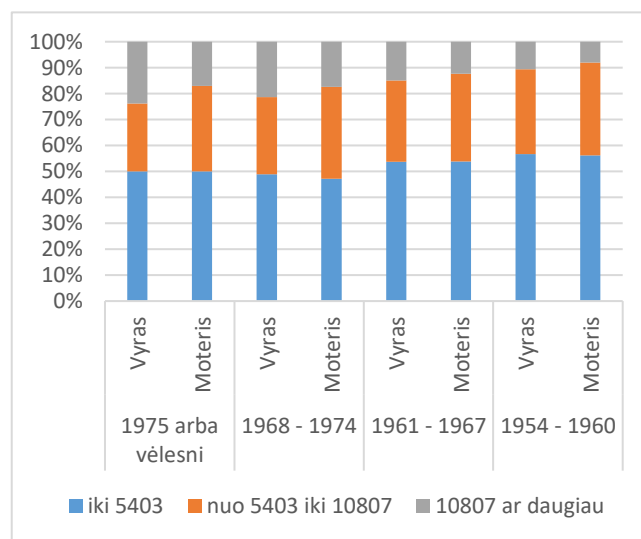
Gimimo metai	Lytis	Sukaupta suma Eurais 2024 02 29 d.		
		iki 5403	nuo 5403 iki 10807	10807 ar daugiau
1954 - 1960	Vyras	14 905	8 102	2 700
	Moteris	13 296	8 200	1 840
1961 - 1967	Vyras	49 407	28 744	13 728
	Moteris	58 795	36 859	13 457
1968 - 1974	Vyras	54 352	33 034	23 706
	Moteris	56 001	41 876	20 705
1975 arba vėlesni	Vyras	53 782	28 068	25 618
	Moteris	50 110	33 048	17 051
Viso:		350 648	217 931	118 805

Lyginant sukauptas sumas 2023 metų vasario 28 dieną ir 2024 metų vasario 29 dieną, matyti (Grafikas 4 ir Grafikas 5), kad per metus padidėjo dalyvių, sukaupusių daugiau nei 10807 eurus dalis ir sumažėjo dalyvių, sukaupusių mažiau nei 5403 eurų dalis.

Grafikas 4. Dalyvių skaičiaus pasiskirstymas pagal gimimo metus ir sukauptą sumą eurais 2023 m. vasario 28 d.

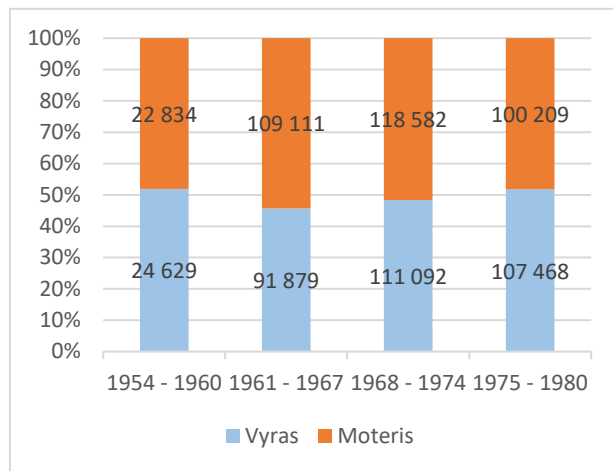

Grafikas 5. Dalyvių skaičiaus pasiskirstymas pagal gimimo metus ir sukauptą sumą eurais 2024 m. vasario 29 d.

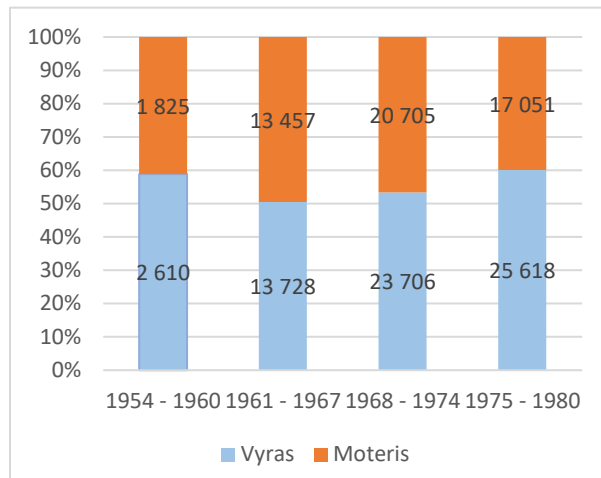

Moterys sudaro maždaug pusę nagrinėjamų amžiaus grupių dalyvių, tačiau tarp dalyvių, sukaupusių ne mažiau kaip 10807 eurus, moterų yra mažiau nei pusė - nuo 40 procentų (jauniausia amžiaus grupė) iki 49,5 procento (dalyvių gimusių 1961 – 1967 metais grupė), žr. Grafikas 6 ir Grafikas 7.

Grafikas 6. Dalyvių pasiskirstymas pagal lytį (2024 02 29 d.)

Grafikas 7. Dalyvių, 2024 02 29 d. sukaupusių daugiau nei 10807 eurų, pasiskirstymas pagal lytį

Prielaidos pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus prognozavimui

Prognozuojant pensijų anuitetų mokėjimo (toliau – PAM) veiklą, svarbu įvertinti potencialių pensijų anuitetų gavėjų (toliau – anuitantai) skaičių ir jiems mokamas vidutines pensijų anuitetų išmokas. Šiuo tikslu buvo įvertinta, kiek dabartinių dalyvių, iki jiems sukaks senatvės pensijos amžius, galėtų potencialiai sukaupti ne mažiau kaip minimalią sumą, reikalingą privalomai įsigyti pensijų anuitetą. 2024 ir 2025 metais ši suma yra 10 807 eurų. Nors pensijų anuitetą gali įsigyti ir asmuo, sukaupęs mažesnę sumą, šie atvejai, sudarant verslo planą bus ignoruojami, nes prognozuoti, kokia dalis dalyvių įsigis anuitetą, nors to daryti neprivalo, yra sudėtinga ir prognozės bus labai nestabilios.

Prognozuojant būsimų anuitantų skaičių buvo naudojami jau minėti iš PKB gauti duomenys apie dalyvius, gimusius ne vėliau kaip 1981 metų sausio 1 d. Naujausi duomenys gauti 2024 metų kovo mėnesį, taigi buvo gauti duomenys kiekvieno dalyvio, ne jaunesnio kaip 43 metai, sukaupę sumą 2024 vasario 29 dieną ir per 2023 bei 2022 metus pervestas įmokas į asmenines sąskaitas pensijų fonduose. Iš PKB buvo prašoma informacijos apie dalyvius, ne jaunesnius kaip 43 metų amžiaus, nes prognozuoti PAM veiklą ilgesniam negu 20 metų periodui nėra racionalu dėl gana didelio rezultatų netikrumo ir galimų svyravimų ilgesniu laikotarpiu. Laikoma, kad potencialūs anuitantai yra tie dalyviai, kurie oficialaus pensinio amžiaus suėjimo momentu bus sukaupę ne mažiau kaip minimalią sumą, reikalingą privalomai įsigyti pensijų anuitetą.

Pagrindinės prielaidos, naudotos prognozuojant potencialių anuitantų skaičių:

1. Prielaidos apie darbo užmokestį 2024 metais ir darbo užmokesčio kitimą ateityje;
2. Prielaida apie dalyvių mirtingumą;
3. Prielaida apie investicinę grąžą;
4. Prielaida apie sumos, kurią sukaupus privaloma įsigyti pensijų anuitetą, indeksavimą.

Prielaidos apie darbo užmokestį 2024 metais ir darbo užmokesčio kitimą ateityje. Kiekvieno dalyvio atlyginimas 2023 metais buvo įvertintas iš gautų duomenų, atsižvelgus į per 2023 metus pervestų įmokų sumą ir įmokų skaičių.

Laikoma, kad dalyvių atlyginimai 2024 – 2027 -ais metais augs tokiu pačiu tempu kaip prognozuojama LR Finansų ministerijos parengtame Ekonominės raidos scenarijuje (2024 m. rugsėjis)³, o

³ [Ekonominės raidos scenarijus - Lietuvos Respublikos finansų ministerija](#)

nuo 2028 metų augimo tempas bus toks pats, koks naudojamas SODROS prognozuojamos pensijos skaičiuoklėje (Lentelė 2).

Lentelė 2. Vidutinio darbo užmokesčio pokyčio prognozė

Metai	Vidutinio darbo užmokesčio pokytis, %
2024	10,1%
2025	7,60%
2026	6,50%
2027	5,50%
2028 - 2032	5% - 4,5%

Prognozuojant, kokią sumą dalyvis gali sukaupti, buvo atsižvelgiama ir į tai, ar dalyvis toliau aktyviai kaupia (perveda įmokas į asmeninę sąskaitą II pakopos pensijų fonde), ar yra laikinai sustabdęs įmokų pervedimus, ar yra pasirinkęs palikti pensijų kaupimo sutartį galioti nemokėdamas naujų įmokų.

Prielaida apie uždirbtą investicinę grąžą. Tikėtina, kad didžioji dauguma II pakopos dalyvių kaupia lėšas jų amžiaus grupę atitinkančiame gyvenimo ciklo fonde (toliau – GC fondas), todėl, prognozuojant sukauptą sumą, tikslinga prielaidas apie būsimą investicinę grąžą sieti su dalyvio gimimo metais. Dalyviai, kuriems iki pensinio amžiaus liko 20 ar mažiau metų, lėšas kaupia viename iš šių GC fondų (pagal gimimo metus): 1975-1981, 1968 – 1974, 1961 – 1967, 1954 – 1960, tuo tarpu tų dalyvių, kurie jau suėjo pensinį amžių, bet dar vis dalyvauja kaupime, lėšos kaupiamos Turto išsaugojimo pensijų fonde.

Laikyta, kad pensinio amžiaus suėjimo metais, investicinė grąža lygi nuliui. Ši prielaida pasirinkta siekiant konservatyviau prognozuoti dalyvių sukauptas sumas bei ignoruoti galimus trumpalaikius investicinės grąžos svyravimus.

Prognozuota, kad likus ne daugiau kaip 7 metams iki pensinis amžius sueis jauniausiems tam tikro GC fondo dalyviams, metinė investicinė grąža bus 2 procentai. Ši prielaida pasirinkta atsižvelgus į tai, kad vyresnių dalyvių lėšos daugiausia investuojamos į obligacijas. Tuo tarpu prielaida apie jaunesnių amžiaus grupių GC fondų investicinę grąžą parinkta, atsižvelgus į aukštesnės rizikos aktyvų dalį tam tikro amžiaus dalyvio portfelyje⁴ bei laikant, kad ilgalaikė aukštesnės rizikos aktyvų grąža bus 7 procentai, o mažesnės rizikos aktyvų ilgalaikė grąža bus 3 procentai (Lentelė 3).

Lentelė 3. Skaičiavimuose naudotos investicinės grąžos prielaidos (2024 – 2033 metai)

Pensijos metai	Gimimo metai	Kalendoriniai metai, kuriais investuojama									
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
2024	1959 - 1960	0,00%									
2025	1960 - 1961	2,00%	0,00%								
2026	1961	4,20%	4,00%	0,00%							
2027	1962	4,20%	4,00%	2,00%	0,00%						
2028	1963	4,20%	4,00%	2,00%	2,00%	0,00%					
2029	1964	4,20%	4,00%	2,00%	2,00%	2,00%	0,00%				
2030	1965	4,20%	4,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	0,00%			
2031	1966	4,20%	4,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	0,00%		
2032	1967	4,20%	4,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	0,00%	
2033	1968	5,60%	5,40%	5,20%	5,00%	4,80%	4,60%	4,40%	4,20%	4,00%	0,00%

⁴ [Pensijų fondų veiklos rodikliai \(pensijų fondų rezultatai\) | Lietuvos bankas \(lb.lt\)](#)

Prielaida apie sumos, kurią sukaupus privaloma įsigyti pensijų anuitetą, indeksavimą. Atsižvelgus į Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnio 8 dalies nuostatas dydžiai, nuo kurių priklauso asmeniui mokėtina pensijų išmokos rūšis, bus indeksuojami kas trejus metus, naudojant vidutinės metinės infliacijos suminį trejų metų rodiklį. Pirmą kartą dydžiai buvo indeksuoti 2023 metais, kitas indeksavimas numatomas 2026 metais. Prognozuojant šį rodiklį, naudoti LR Finansų ministerijos rengiamuose Ekonominės raidos scenarijuose skelbiami Suderinto vartotojų kainų indekso (vidutinio metinio) istoriniai pokyčiai iki 2023 metų bei šio rodiklio prognozės 2024 – 2027 metams⁵. Įvertinus praecityje stebėtą ilgalaikę infliaciją, laikoma, kad ilgalaikis (pradedant 2028 metais) vidutinis metinis infliacijos lygis bus 2,2 procento. Prognozuojama sukaupta suma, nuo kurios privaloma įsigyti periodinę pensijų išmoką arba pensijų anuitetą, nurodyti lentelėje (**Klaida! Nerastas nuorodos šaltinis.**).

Lentelė 4. Sukaupta minimali suma periodinei pensijų išmokai arba pensijų anuitetui įsigyti

Indeksavimo metai	Galiojimo metai	Periodinė išmoka nuo	Anuitetas nuo
2023	2023 - 2025	5 403 €	10 807 €
2026	2026 - 2028	7 053 €	14 107 €
2029	2029 - 2031	7 618 €	15 237 €
2032	2032 - 2034	8 132 €	16 265 €

Prielaida apie dalyvių mirtingumą. Prognozuojant potencialių anuitantų skaičių, buvo atsižvelgiama į tikimybę, kad dalyvis sulauks senatvės pensijos amžiaus. Šiam tikslui naudota Human Mortality Database 2017 metų Lietuvos gyventojų mirtingumo lentelė pagal lytis, t.y. vyrų ir moterų mirtingumui prognozuoti buvo naudojamos skirtingos tikimybės. HMD lentelė pasirinkta, nes:

- II pakopos pensijų kaupime gali dalyvauti skirtingų socialinių sluoksnių atstovai, taigi dalyvių mirtingumas gali būti artimas populiacijos vidurkiui, tačiau tikėtina, kad gaunamas dalyvių skaičiaus rezultatas yra konservatyvesnis;
- nėra patikimų statistinių duomenų, kurie tiksliau atspindėtų būtent II pakopos pensijų kaupimo dalyvių mirtingumą.

Remiantis aukščiau išvardintomis prielaidomis atlikti prognozuojamos II pakopos pensijų fonde sukauptos sumos skaičiavimai kiekvienam dalyviui. Prognozuojami potencialių anuitantų skaičiai pateikti lentelėje (Lentelė 5).

Lentelė 5. Prognozuojamas anuitetus įsigyti privalančių dalyvių skaičius

Oficialaus pensinio amžiaus suėjimo metai									
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Vyrai	988	1 452	1 374	2 002	2 555	2 671	3 287	3 985	4 131
Moterys	865	1 410	1 108	2 208	2 926	3 045	3 610	4 719	5 089
Viso:	1 853	2 862	2 482	4 210	5 481	5 717	6 897	8 704	9 219

Pensijų anuiteto dydžio nustatymo prielaidos

Pensijų anuitetų dydžiams nustatyti yra naudojamos trys pagrindinės prielaidos:

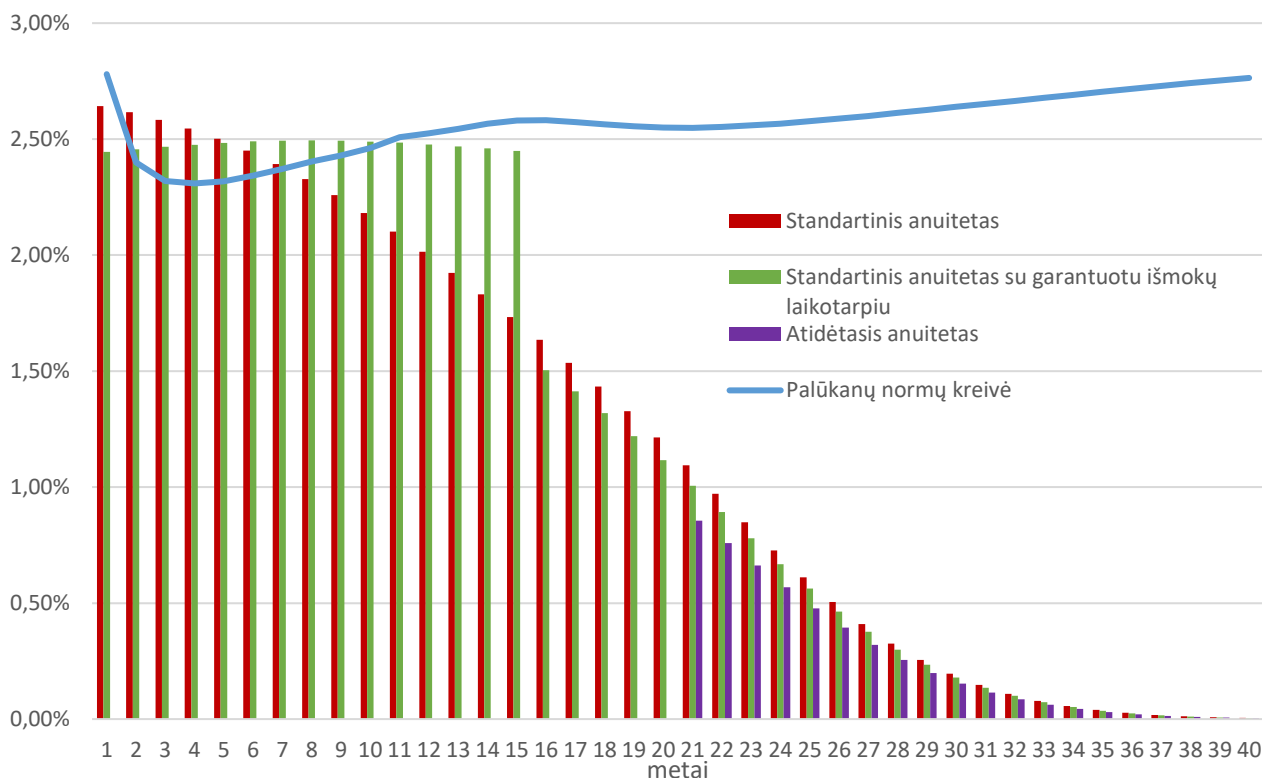
1. Gyvenimo trukmės (ilgaamžiškumo)
2. Investicinės grąžos
3. Administravimo kaštų

⁵ [Ekonominės raidos scenarijus - Lietuvos Respublikos finansų ministerija](#)

Prielaida apie anuitantų likusio gyvenimo trukmę atspindi skaičiavimuose naudojama mirtingumo lentelė, kuri buvo sudaryta, išanalizavus VSDF valdybos turimus duomenis apie Lietuvos gyventojų – pensijų gavėjų mirtingumą penkerių metų laikotarpiu nuo 2015-01-01 iki 2019-12-31. Analizuojant duomenis buvo pastebėta mirtingumo priklausomybė nuo gaunamų pajamų. Kadangi prievolė įsigyti pensijų anuitetą iki 2022 12 31 atsirasdavo dalyviams, kurie būdavo sukaupę ne mažiau kaip 10 tūkstančių eurų (nuo 2023 01 01 dienos ne mažiau kaip 10 807 eurai), tokią ar didesnę sumą galėjo potencialiai sukaupti tie dalyviai, kurių uždarbis buvo didesnis nei vidutinis šalies darbo užmokestis. Sudarant anuitantų mirtingumo lentelę buvo vertinamas 40% didžiausias pensijas gaunančių asmenų mirtingumas, gyvenimo trukmės pokyčio tendencijos per pastaruosius 15 metų bei numatomas vyrų ir moterų, įsigijančių pensijų anuitetus, santykis (skaičiuota, kad tarp asmenų įsigijusių pensijų anuitetus bus 40% moterų). Sudaryta anuitantų mirtingumo lentelė peržiūrima ne rečiau kaip kas 5 metus, o paskutinį kartą buvo peržiūřėta 2024 metų pirmoje pusėje. Atlikus skaičiavimus su papildomai įtrauktais 2020, 2021, 2022 ir 2023 metų duomenimis, t.y. išanalizavus 9 metų duomenis (nuo 2015-01-01 iki 2023-12-31) bei atsižvelgus į potencialių anuitantų lyčių proporcijas (vertinant pagal vienkartinę įmoką moterų dalis tarp naujų anuitantų neturėtų viršyti 40 procentų iki maždaug 2026-ųjų metų) buvo nuspręsta nekeisti mirtingumo prielaidų.

Daugiau kaip pusė anuitantų pensijų anuitetus gaus ilgiau nei 20 metų, tad investicinė grąža, kuri yra įskaičiuojama į pensijų anuiteto dydį, vaidina reikšmingą vaidmenį. Pensijų anuitetų dydžiai yra apskaičiuoti naudojant 1,00% fiksuotą palūkanų normą. Žvelgiant į EIOPA skelbiamų nerizikingų palūkanų normų ir pensijų anuitetų išmokų srautų iliustraciją pateiktą 8 grafike, matome, kad šiuo metu Pensijų anuitetų fondui neturi būti sudėtinga uždirbti pažadėtą investavimo grąžą ir garantuotas investavimo grąžos lygis nekelia grėsmės PAF veiklos tvarumui, o pensijų anuitetų gavėjų interesai yra atliepiami indeksuojant pensijų anuitetus uždirbus didesnę nei garantuotą investicinę pelną.

Grafikas 8. 2024 spalio mėnesį EIOPA paskelbta nerizikingų palūkanų normų kreivė (su kintamumo korekcija) ir pensijų anuitetų išmokų srautų pavyzdžiai

Pensijų kaupimo įstatymo 35¹² straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad „pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymas ir administravimas finansuojami iš pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymui ir administravimui finansuoti skirto atskaitymo – ne daugiau kaip 3 procentai vienkartinį įmokų, kurias į pensijų anuitetų mokėtojo valdomą Pensijų anuitetų fondą perveda pensijų kaupimo bendrovės“. Įvertinus planuojamas pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymo ir administravimo išlaidas ilgesniu laikotarpiu, buvo nuspręsta į pensijų anuitetus įskaiciuoti 2,5 procento dydžio nuo mokamos sumos už įsigyjamą pensijų anuitetą išlaidas.

PAM veiklos prognozė rodo, kad esamos prielaidos, naudojamos pensijų anuitetų dydžiams apskaičiuoti, yra tinkamos ir nėra poreikio jų keisti artimiausioje ateityje.

2020-2024 metų patirtis - ką renka klientai?

Sudarant veiklos planą svarbu atsižvelgti į anuitantų pasirinktų pensijų anuiteto rūšių proporcijas PAM portfelyje. Populiariausias tarp anuitantų yra standartinis anuitetas su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu (jį rinkosi 69-70 procentų anuitantų). Mažiausiai populiarius atidėtasis pensijų anuitetas, kurį skaičiuojant nuo veiklos pradžios, yra pasirinkę apie 9,5 procentų anuitantų, tuo tarpu per devynis 2024 metų mėnesius šią rūšį rinkosi 7,5 procento anuitantų (Lentelė 6 **Klaida! Nerastas nuorodos šaltinis.**).

Lentelė 6. Naujai priimtų sprendimų dėl pensijų anuiteto mokėjimo pasiskirstymas pagal pensijų anuiteto rūšis

Anuiteto rūšis	Prielaida naudota prognozėms 2023 metais	Nuo veiklos pradžios iki 2024 10 31 d.		Per 2024 metų sausio - spalio mėnesius	
		Naujų sprendimų skaičius	Procentas	Naujų sprendimų skaičius	Procentas
Standartinis	20%	908	21,95%	295	22,66%
Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	65%	2840	68,65%	909	69,82%
Atidėtasis	15%	389	9,40%	98	7,53%
Viso		4137		1302	

Sudarant veiklos planą 2023 metais buvo laikoma, kad 65 procentai anuitantų pasirinks standartinį pensijų anuitetą su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu, 20 procentų – standartinį pensijų anuitetą ir 15 procentų – atidėtąjį pensijų anuitetą. Atsižvelgus į faktinius duomenis (Lentelė 6), tokia pati prielaida bus naudojama ir sudarant veiklos planą 2025-2031 metams.

Planuojant PAM veiklą svarbu įvertinti, kokia dalis II pakopos dalyvių, kuriems oficialus pensinis amžius suėjo tam tikrą mėnesį ir kurie, pagal kaupimo prognozes, bus sukaukę ne mažesnę sumą nei reikalinga anuitetui įsigyti, anuitetą įsigis. Natūralu tikėtis, kad didžioji dalis potencialių anuitantų anuitetus įsigis arba tą mėnesį, kai jiems sueina oficialus pensinis amžius, arba 1 mėnesiu vėliau, tuo tarpu apie 2-3 potencialių vyresnių anuitantų įsigys anuitetus vėlesniais mėnesiais po pensinio amžiaus suėjimo.

Lentelė 7. Dalyvių, įsigijusių anuitetus, dalis nuo potencialių anuitantų

	Prielaida naudota 2020 - 2023 metais	2023 metų vidutinė reikšmė	2024 metų vidutinė reikšmė	Atnaujinta prielaida
Anuitantų, įsigijusių anuitetą oficialaus pensinio amžiaus (PA) mėnesį, procentas	40%	30%	28%	30%
Anuitantų, įsigijusių anuitetą 1 mėnesiu vėliau nei oficialus PA, procentas	15%	19%	22%	25%
Anuitantų, įsigijusių anuitetą daugiau nei 1 mėnesiu vėliau nei oficialus PA mėnuo, procentas	1,88%	2,25%	3,00%	1,88%

Sudarant PAM veiklos planą 2023 metais, laikyta, kad kiekvieną mėnesį pensijų anuitetus įsigis 40% potencialių anuitantų (pagal prognozes sukaupusių ne mažesnę sumą nei reikalinga privalomai įsigyti anuitetą), kurie senatvės pensijos amžių sukako tą patį mėnesį, 15% anuitantų, kurie senatvės pensijos amžių sukako praėjusį mėnesį, ir 1,88% (25% per metus) tų anuitantų, kurie senatvės pensijos amžių sukako anksčiau, t.y. tų, kurie sprendimą pirkti anuitetą atidėjo. Atsižvelgus į PAM patirtį nutarta 2024 metais naudoti atnaujintas prielaidas (žr. Lentelė 7).

PENSIJŲ ANUITETŲ FONDO TURTAS IR JO VALDYMAS

PAF turto augimo prognozė

Naujų anuitantų skaičiaus prognozė. PAM veiklos patirtis parodė, kad, nors didesnė dalis potencialių anuitantų pensijų anuitetus įsigyja sukakę senatvės pensijos amžių arba mėnesiu vėliau, likusi dalis sprendimą atideda. Prognozuojant PAM veiklą laikoma, kad kiekvieną mėnesį pensijų anuitetus įsigis 30% potencialių anuitantų (pagal prognozes sukaupusių 10 807 eurus arba daugiau), kurie senatvės pensijos amžių sukako tą patį mėnesį, 25% anuitantų, kurie senatvės pensijos amžių sukako praėjusį mėnesį, ir 1,88% (25% per metus) tų anuitantų, kurie senatvės pensijos amžių sukako anksčiau, t.y. tų, kurie sprendimą pirkti anuitetą atidėjo (Lentelė 8).

Lentelė 8. Prielaidos, naudotos prognozuojant naujų anuitantų skaičių per mėnesį

Mėnuo	Pensijų anuitetus įsigyjančių asmenų dalis, proc. (nuo potencialių anuitantų)
Kai sukako senatvės pensijos amžius	30%
Vienas mėnuo po to, kai sukako senatvės pensijos amžius	25%
Vėlesnis mėnuo	1,88%

Anuitantų pasiskirstymas pagal pensijų anuiteto rūšis. Veiklos rezultatų prognozei labai svarbi prielaida, kurią pensijų anuiteto rūšį (standartinį, standartinį su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu ar atidėtąjį) rinks anuitantai. Kaip minėta aukščiau, laikyta, kad standartinį pensijų anuitetą rinks 20% įsigyjančių pensijų anuitetą, 65% - standartinį pensijų anuitetą su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu ir 15% - atidėtąjį pensijų anuitetą.

Pensijų anuitetus įsigijusių ir gaunančių asmenų skaičiaus prognozė pateikta lentelėje (Lentelė 12).

Lentelė 12. Pensijų anuitetus įsigijusių ir gaunančių asmenų skaičiaus prognozė (Bazinis scenarijus)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Anuitantų skaičius metų pradžioje:	2 806	4 418	6 354	8 314	11 344	15 295	19 612	24 801
Standartinis	607	965	1 352	1 743	2 349	3 138	4 001	5 038
Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	1 911	3 020	4 276	5 548	7 515	10 080	12 883	16 253
Atidėtasis	288	433	726	1 023	1 481	2 076	2 728	3 510
Nauji anuitantai:	1 627	1 994	2 046	3 151	4 117	4 541	5 481	6 821
Standartinis	360	399	409	630	823	908	1 096	1 364
Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	1 120	1 296	1 330	2 048	2 676	2 952	3 563	4 434
Atidėtasis	147	299	307	473	618	681	822	1 023
Anuitantų skaičius metų pabaigoje:	4 418	6 354	8 314	11 344	15 295	19 612	24 801	31 247
Standartinis	965	1 352	1 743	2 349	3 138	4 001	5 038	6 326
Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	3 020	4 276	5 548	7 515	10 080	12 883	16 253	20 440
Atidėtasis	433	726	1 023	1 481	2 076	2 728	3 510	4 481

Turto augimo prognozė. Vadovaujantis aukščiau išvardintomis prielaidomis prognozuojama, kaip keisis PAF turto dydis. Laikoma, kad uždirbama metinė investicijų grąža yra 2% (įskaitant investavimo veiklos sąnaudas).

Pinigų srautai skaičiuojami kas mėnesį, atsižvelgiant į anuitantų lytį, sukauptas sumas (atskirai vyrams ir moterims), anuitantų išgyvenimo tikimybes ir pan. PAF pinigų srautų ir turto prognozė pateikta lentelėje (Lentelė 13).

Lentelė 13. Prognozuojami PAF pinigų srautai (Bazinis scenarijus) (tūkst. eurų)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
PAF turtas pradžioje	39 835	65 296	90 760	121 768	172 196	239 061	316 136	410 686
Pensijų anuitetų įmokos	23 636	29 027	35 915	57 136	76 056	89 263	110 407	141 412
Atskaitymai PAF valdymui (2,5%)	591	726	898	1 428	1 901	2 232	2 760	3 535
Pensijų anuitetų išmokos	2 651	4 176	6 022	8 707	12 335	16 785	22 135	28 867
PAF investicinės veiklos rezultatas	4 921	1 406	2 031	2 864	4 011	5 424	7 101	9 205
PAF administravimo veiklos rezultatas	145	135	124	562	1 034	1 405	1 938	2 679
PAF gautos/grąžintos paskolos	0	-201	-143	0	0	0	0	0
PAF turtas pabaigoje	65 296	90 760	121 768	172 196	239 061	316 136	410 686	531 579

PAF turto investavimas

Metų bėgyje vėl buvo vertinama esama Pensijų anuitetų fondo investavimo politika ir strategija (toliau – Investavimo politika) bei tikslinės grąžos dydis. Atsižvelgus į augantį PAF turtą ir siekiant jį kuo efektyviau valdyti, Tarybai pritarus, buvo papildyta Likvidumo portfelio (toliau – LP) investavimo strategija. Praplėstos galimybės naudoti visas esamas LP investavimo priemones ir pačio trumpiausio termino, apimančio du artimiausius pensijų anuitetų išmokų mokėjimus, likvidumui užtikrinti (iki to laiko likvidumo užtikrinimui naudoti tik pinigai sąskaitoje). Dėl tikslinės grąžos dydžio buvo nuspręsta jo nekeisti ir vėl vertinti 2025 metais.

2024 m. spalio 31 d. PAF turtas, įskaitant gautinas sumas už įsigytus pensijų anuitetus, buvo beveik 60,97 mln. eurų. Didžioji jo dalis (apie 73 proc.) yra investuota į biržoje prekiaujamus fondus, kurie atkartoja plačiai diversifikuotus akcijų indeksus. Apie 22 proc. turto yra investuota į vyriausybių, kredito įstaigų ar valstybės valdomų įmonių obligacijas. Likvidumui trumpuoju laikotarpiu užtikrinti skirta pinigų dalis yra laikoma banko sąskaitoje ir investuota į pinigų rinkos priemones (išdo vekselius, terminuotuosius indėlius). PAF turto detalesnė sudėtis pateikta 14 lentelėje.

Lentelė 14. Pensijų anuitetų fondo turto sudėtis 2024 m. spalio 31 d.

Portfelis/ Turto klasė	Investicijų suma, tūkst. Eur	Dalis PAF, proc.
Likvidumo	1 443,1	2,4
Pinigai sąskaitoje	644,3	1,1
Vyriausybių išdo vekseliai	596,6	1,0
Terminuotieji indėliai	202,2	0,3
Garantinis	13 245,3	21,7
Lietuvos vyriausybės obligacijos, įskaitant vyriausybės garantuotas	6 829,1	11,2
Kitų ES šalių vyriausybių obligacijos	3 880,2	6,4
ES šalių valstybės valdomų įmonių obligacijos	1 345,1	2,2
ES šalių kredito įstaigų obligacijos	999,6	1,6
Pinigai sąskaitoje	-	
Augimo⁶	44 579,1	73,1
Šiaurės Amerikos šalių bendrovių akcijos	25 111,2	41,2
Europos ir Vidurio Rytų išsivysčiusių rinkų bendrovių akcijos	12 244,3	20,1
Ramiojo vandenyno regiono išsivysčiusių rinkų bendrovių akcijos	3 903,1	6,4
Besivystančių rinkų bendrovių akcijos	1 098,7	1,8
Europos bendrovių ir kredito įstaigų obligacijos	610,3	1,0
Pinigai sąskaitoje	1 602,6,0	2,6
Pinigai sąskaitoje (visos sąskaitos ir portfeliai)	2 413,0	4,0
Gautinos sumos	1 532,2	2,5
PAF turtas, įskaitant gautinas sumas, iš viso	60 965,8	

Atsižvelgus į palūkanų rinkos pokyčius 2025-2031 metų veiklos rezultatų prognozės skaičiavimuose naudojama prielaida, kad iš investuojamo turto uždirbama 2 proc. investicinė grąža, t. y. ji yra panaši į tą, kurią PAF gauna už sąskaitos likutį banke.

Investavimo rizikos valdymas

Investicijų rizika yra valdoma, diversifikuojant investicijas pagal regionus, emitentus ir kitus kriterijus bei nustatant limitų sistemą, kaip aprašyta Investavimo politikoje.

2024 m. lapkričio 8 d.⁷ duomenimis PAF rizikos kapitalas buvo 16 589,02 tūkst. eurų, jo santykis su Augimo portfelium buvo priimtina lygyje (35,65 proc.), todėl investavimo veikloje ir rizikos valdymo požiūriu 2025 m. nenumatoma esminių pokyčių.

Atskirai vertinama Pensijų anuitetų fondo likvidumo rizika, t. y. kelių mėnesių pensijų anuitetų išmokoms užtenka lėšų ir turto Likvidumo ir Garantiniame portfeluose, t. y. nereikia realizuoti investicijų iš Augimo portfelio anksčiau nei bus pasiekta tikslinė investavimo grąža. 2024 metais išryškėjo stiprioji PAF turto investavimo modelio pusė rizikos valdymo prasme. Akcijų kainoms sparčiai kylant ir pasiekus tam tikrą lygį, prasideda automatinis pelno (tikslinės grąžos etapo) realizavimas ir rizikos mažinimas, t. y. mažinamos investicijos į akcijas Augimo portfelyje ir pinigai nukreipiami į obligacijas Garantiniame portfelyje. Tokiu

⁶ Augimo portfelį sudaro investicijos į biržoje prekiaujamus fondus (toliau – ETF) ir kitas finansines priemones. Regionų dalis apskaičiuota, įvertinant paskutinę viešai skelbiamą atitinkamų ETF sudėtį.

⁷ Rizikos kapitalo rodiklis skaičiuojamas kartą per savaitę

būdu sumažinamas poreikis investuoti į perversintas akcijas ir didinamas fondo likvidumas. Likvidumo rizikos vertinimas detaliau aprašytas dalyje „Savo rizikos vertinimas ir pensijų anuitetų techninių atidėjinių padengimo turtu prognozė 7 metams“, likvidumo rodiklio dinamika pateikta 13 grafike.

2025 m. planuojama peržiūrėti visas pensijų anuitetų mokėjimo veiklos rizikas, įskaitant investavimo, ir atlikti jų inventorizaciją. Tai padės atlikti detalią kasmetinę PAF rizikos valdymo politikos ir strategijos peržiūrą ir įvertinti jos aktualumą bei poreikį pokyčiams.

SAVO RIZIKOS VERTINIMAS IR PENSIJŲ ANUITETŲ TECHNINIŲ ATIDĖJINIŲ PADENGIMO TURTO PROGNOZĖ 7 METAMS

Rizikos valdymo politikoje yra numatyta, kad PAM rizikos valdymas yra neatskiriama planavimo proceso dalis. Todėl rengiant Pensijų anuitetų mokėjimo veiklos planą buvo įvertintos pagrindinės rizikos ir jų valdymo priemonės, įvertinta įvardintų rizikų įtaka PAM tikslų pasiekimui ir planuojamos PAM veiklos atitikimas patvirtintam rizikos apetitui.

Pagrindinės rizikos, galinčios turėti įtakos PAF tvarumui, yra naujų anuitantų skaičius ir ženklus PAF fondo turto vertės sumažėjimas.

Naujų anuitantų skaičius gali būti mažesnis dėl įvairių priežasčių, pvz.:

- Dėl recesijos, kurios tikimybė yra nemaža, II pakopos pensijų fondų dalyvių atlyginimai gali augti mažiau, negu prognozuota, nedarbo lygis taip pat galėtų išaugti, dėl ko sumažėtų įplaukos į pensijų fondus ir, atitinkamai, dalyvių sukauptas turtas;
- Nepaisant centrinių bankų pastangų, infliacija gali būti aukštesnė už siekiamus 2% ilgesnį laiką, dėl ko gali daugiau nei prognozuota pakilti riba, nuo kurios privaloma įsigyti pensijų anuitetą;
- Nepalanki situacija finansų rinkose gali turėti neigiamos įtakos pensijų fonduose sukauptam turtui, dėl ko dalyviai nesukaups turto daugiau nei riba, nuo kurios privaloma įsigyti pensijų anuitetą;
- Teisinio reglamentavimo pokyčiai.

Didelė PAF turto dalis yra netiesiogiai investuota į nuosavybės vertybinius popierius, t.y. aukštos rizikos aktyvus, todėl yra galimi dideli vertės svyravimai. Obligacijų emitentų kredito rizika yra vertinama kaip nereikšminga, nes investuojama į investicinio reitingo vyriausybių, valstybės valdomų įmonių ir kitų panašaus patikimumo skolos vertybinius popierius, taikant griežtus diversifikacijos reikalavimus.

Atsižvelgiant į identifikuotas rizikas buvo pasirinkti scenarijai PAF finansiniam tvarumui įvertinti.

VSDF valdybos Pensijų anuitetų skyriaus specialistai kartu su Taryba nustatė PAF vystymosi trajektoriją. 2024 metais parengtas PAF biudžetas 2025 metams tapo atspirties tašku ilgalaikiai prognozei, o biudžetui sudaryti naudotos prielaidos – bazinio scenarijaus prielaidomis. Papildomai buvo sudarytas vienas rizikos scenarijus (ORSA), kuris apibrėžė situaciją, kuri galėtų susidaryti nepalankiai susiklosčius aplinkybėms.

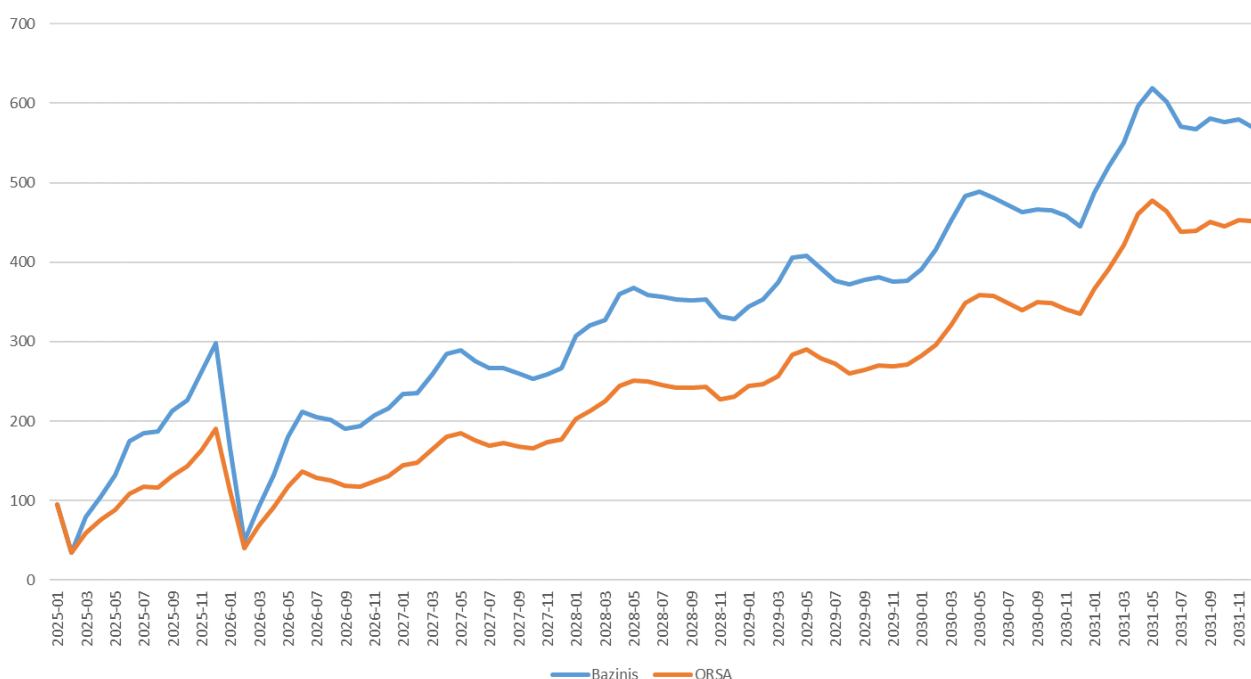
ORSA scenarijus yra skirtas įvertinti galimą įtaką PAF tvarumui susijusią su staigiu finansų rinkų kritimu. Finansų rinkų staigų kritimą gali išprovokuoti daugybė skirtingų aplinkybių, tame tarpe ir su klimato kaita susijusios rizikos. Nagrinėdami šį scenarijų jokių kitų ekonominių prielaidų nekeičiame. Finansų rinkų kritimas mažina II pakopos pensijų fonduose dalyvių sukauptas sumas ir atitinkamai naujai įsigyjančių pensijų anuitetus dalyvių skaičių. Taip pat, tiesiogiai mažina PAF turto vertę ir mažina PAF techninių atidėjinių padengimo turtu rodiklį. Pagal pasirinktą finansų rinkų nuosmukio scenarijų 2025 metų sausio pirmą dieną akcijų vertė krenta 50 proc., o obligacijų – 10 proc. Kritus akcijų vertei jos pradeda nuosekliai augti 7 proc. per metus, o obligacijos – 3 proc. per metus.

Lentelė 15. Pensijų anuitetų fondo ilgalaikės prognozės scenarijų prielaidos

Prielaida	Bazinis scenarijus	ORSA
Potencialių PA gavėjų skaičius	DU pokytis: 2024 m. – 10,1% 2025 m. – 7,6% 2026 m. – 6,5%	
PA įsigijimo riba	2026 m. +30,5% 2029 m. +8%	
Investavimo grąža	Rinkos/ PAF stabili grąža – 2% PF grąža pagal GC principus: akcijos 7%, obligacijos 3%.	2025-01-01 Akcijų vertė krenta 50%, obligacijų – 10% Po kritimo akcijų investicinė grąža kasmet +7%, obligacijų metinis pajamingumas +3%

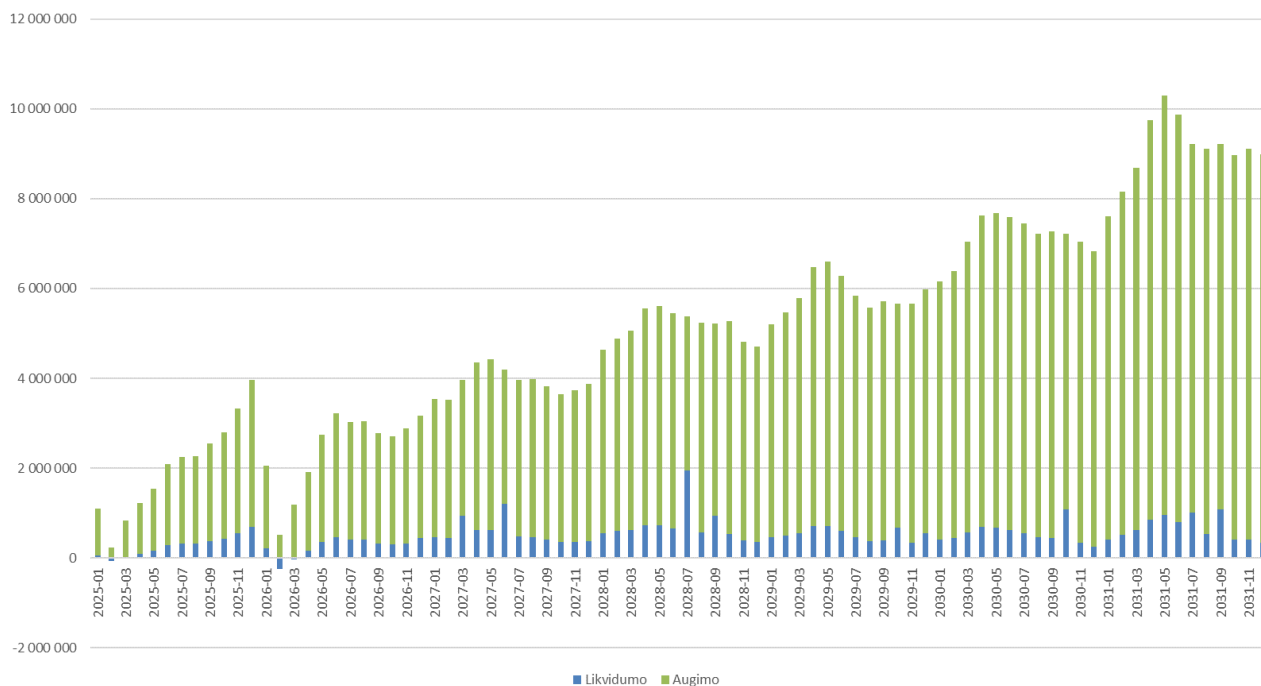
Pagrindinis veiksnys, darantis įtaką PAM veiklos apimčių augimui ir PAF tvarumui, yra naujai skiriamų pensijų anuitetų skaičius. Jis yra svarbus, nes PAM yra ankstyvojoje vystymosi stadijoje ir turimų veiklos apimčių nepakanka pilnai padengti PAM veiklos valdymo ir administravimo išlaidoms. Naujų pensijų anuitetų skaičiaus prognozės, esant skirtingiems PAM veiklos vystymosi scenarijams, pateikti 9 grafike. Naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičius yra netolygiai pasiskirstęs metų bėgyje ir priklauso nuo skaičiaus potencialių pensijų anuitetų gavėjų, kurie tuo metu sukanka senatvės pensijos amžių. Dėl vis dar vykstančio senatvės pensijos amžiaus didinimo, kiekvienų metų sausio ir vasario mėnesiais nėra žmonių, kurie sukanka senatvės pensijos amžių, o kovo ir balandžio mėnesiais – nėra moterų, kurios sukanka senatvės pensijos amžių. ORSA scenarijaus atveju pensijų anuitetus įsigytų 29% dalyvių mažiau nei Bazinio scenarijaus atveju.

Grafikas 9. Naujų pensijų anuitetų sutarčių skaičiaus prognozė, vnt

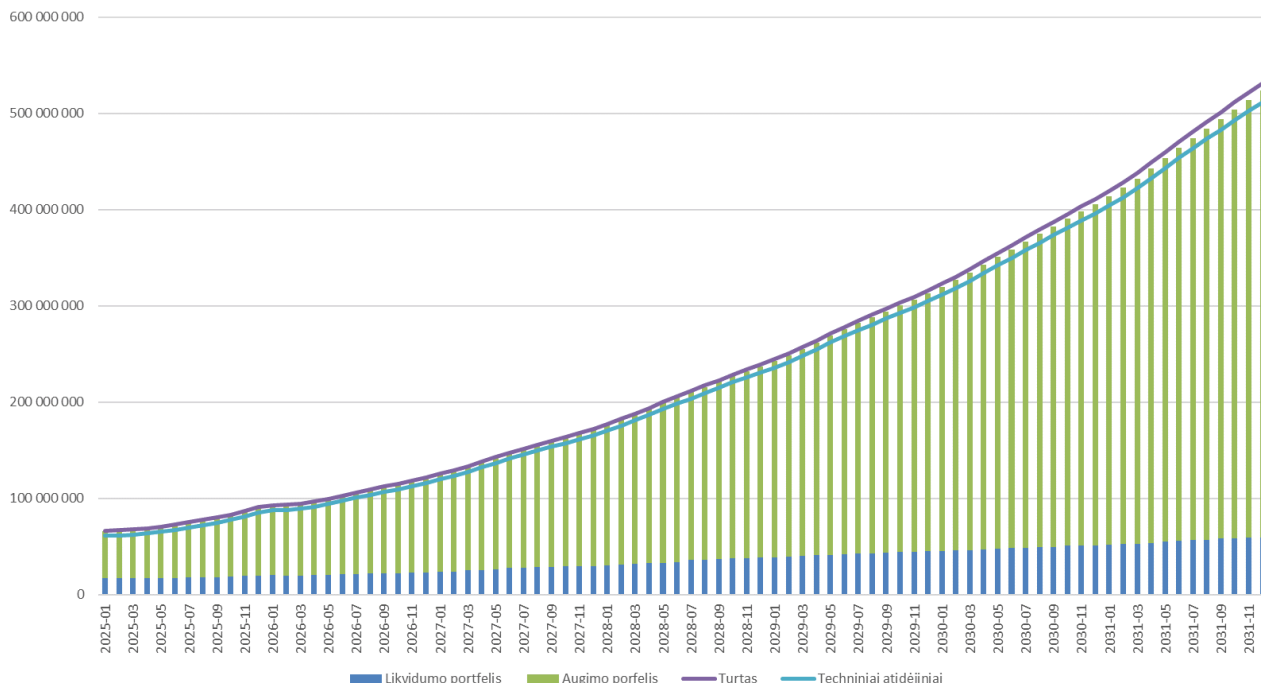
Naujai paskirtų pensijų anuitetų skaičius lemia PAF pinigų srautų dinamiką. Bazinio scenarijaus atveju, daugumoje mėnesių prognozuojami teigiami pinigų srautai, t.y. prognozuojama, kad PAF kas mėnesį gaus didesnes pensijų anuitetų įmokų sumas nei išmokės pensijų anuitetų išmokų. Žemiau esančiame grafike galime matyti investicinių portfelių pinigų srautų prognozę. Visi teigiami pinigų srautai yra nukreipiami investavimui ir padalinami tarp Likvidumo/Garantinio ir Augimo portfelių, o neigiami pinigų srautai yra dengiami iš Likvidumo portfelio. Dėl mažo naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus metų pradžioje yra mėnesių, kuriais prognozuojama naujų įmokų suma bus mažesnė nei pensijų anuitetų išmokų suma. Tokia situacija yra iš anksto žinoma, įvertinta ir atitinkamai jai yra pasiruošta, užtikrinant pakankamą lėšų sumą Likvidumo portfelyje.

Grafikas 10. Investicinių portfelių pinigų srautų prognozė (Bazinis scenarijus), eur

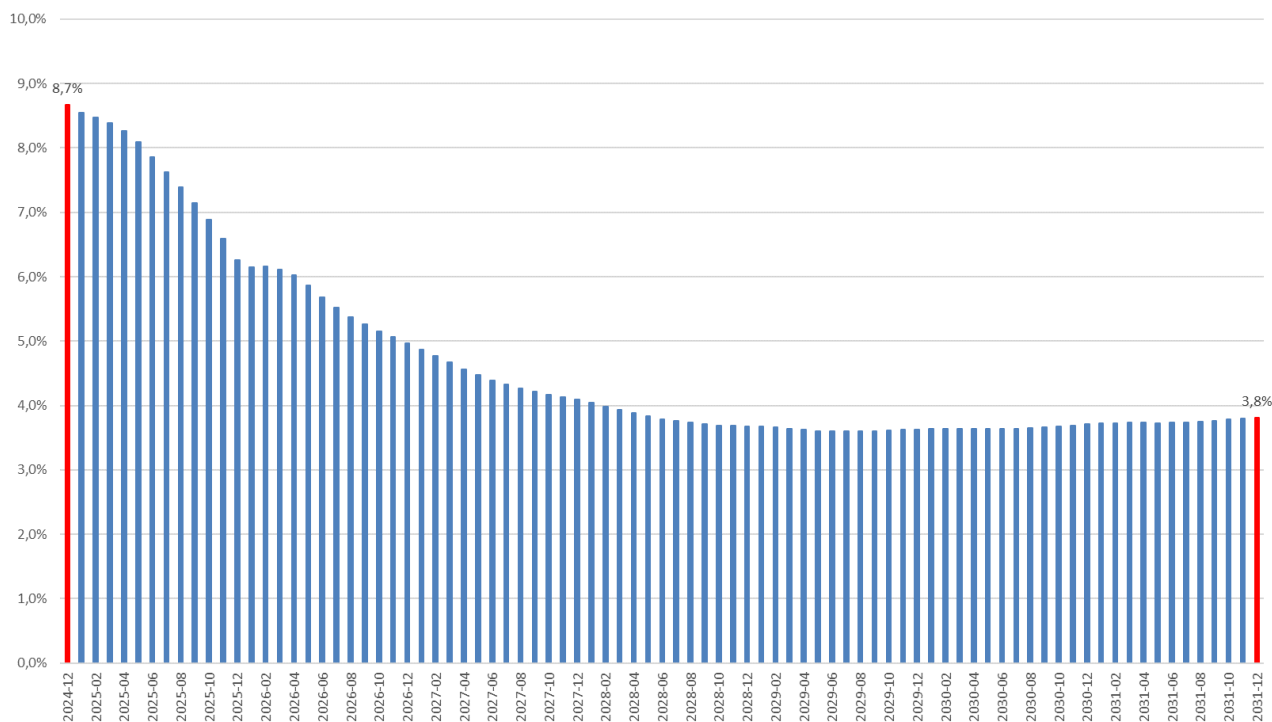
Atitinkami pinigų srautai lemia prognozuojamų investicinių portfelių dydžius. Kadangi prognozuojami teigiami pinigų srautai, tai numatomas ir investicinių portfelių augimas.

Grafikas 11. PAF turto ir įsipareigojimų prognozė (Bazinis scenarijus), eur

Aukščiau pateiktame grafike galime matyti, kad techninių atidėjinių (įsipareigojimų) suma ir prognozuojama PAF turto suma yra arti viena kitos ir, analizuojant grafiką, sunku įvertinti, kuri suma yra didesnė. Techninių atidėjinių padengimas turtu yra esminis rodiklis, vertinant PAM veiklos tvarumą, todėl PAF turto ir įsipareigojimų skirtumą verta panagrinėti detaliau.

Grafikas 12. PAF techninių atidėjinių padengimo turtu deficitas/perviršis (Bazinis scenarijus), proc.

Detaliau panagrinėję techninių atidėjinių padengimo turtu dinamiką, matome, kad 2024 metų pabaigoje prognozuojamas 8,7 proc. turto perviršis, kuris kiekvieną mėnesį mažėja kol stabilizuojasi 3,8 proc. lygyje. Techninių atidėjinių padengimo turtu lygį skirtingai veikia keletas faktorių:

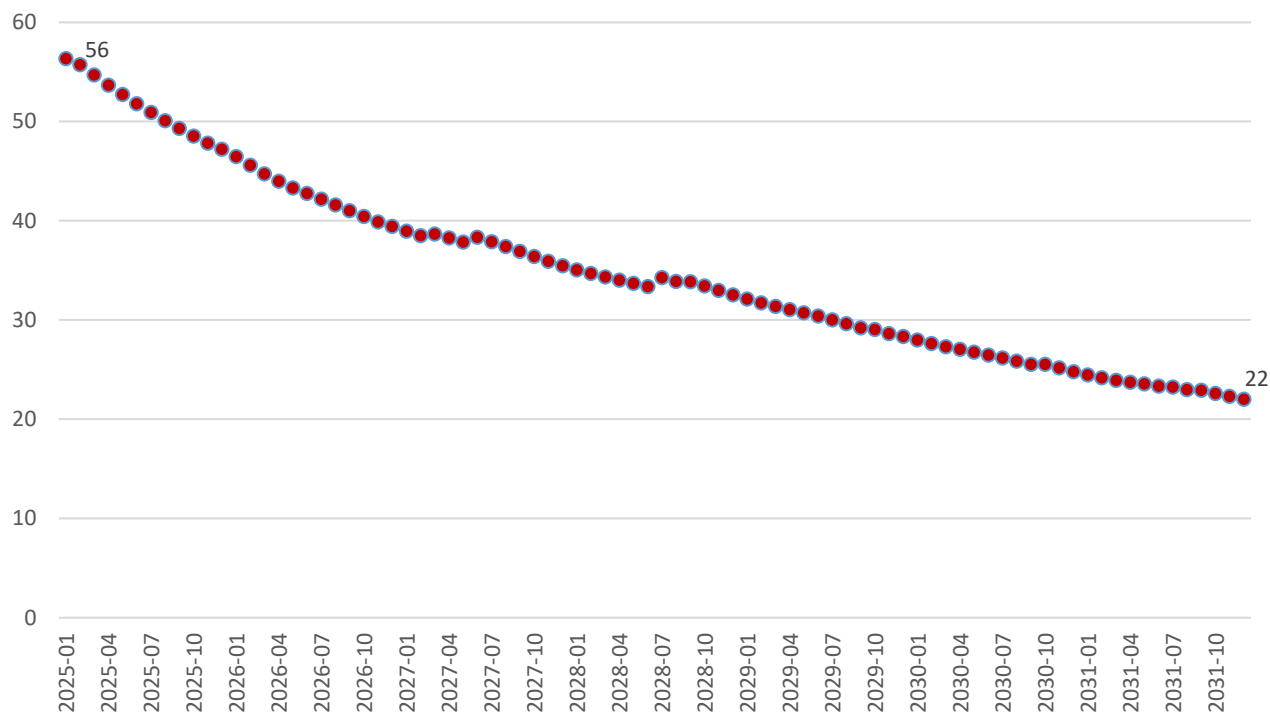
- Neigiamai veikia į techninius atidėjinius atidedama iki pensijų anuiteto pabaigos administravimo sąnaudoms dengti reikalinga suma (2% vienkartinį įmokų sumos), nes ši dalis nėra finansuojama iš gautų vienkartinį įmokų;
- Teigiamai veikia investicinė grąža, nes bazinio scenarijaus investavimo grąža yra didesnė nei investavimo grąžos prielaida naudota pensijų anuitetų dydžių apskaičiavimo metodikoje, todėl esant tokiai investavimo grąžai PAF turtas turėtų pilnai padengti techninių atidėjinių sumą;
- Teigiamai arba neigiamai veikia PAF administravimui skirtų lėšų (atskaitymai nuo vienkartinį įmokų, paskolos) ir faktiškai patiriamų administravimo sąnaudų skirtumas.
- Teigiamai veikia naujų pensijų anuitetų vienkartinį įmokų srautas, nes 0,5% vienkartinį įmokų sumos yra skiriama su pensijų anuitetų skyrimu susijusioms sąnaudoms dengti.
- Teigiamai veikia galiojančių pensijų anuitetų skaičiaus augimas, nes auga suma, kuria kiekvieną mėnesį yra mažinami techniniai atidėjiniai dėl mažėjančios atidėtos sumos reikalingos iki pensijų anuiteto pabaigos pensijų anuitetų administravimo sąnaudoms dengti.
- Teigiamai arba neigiamai veikia PAF administravimui skirtų lėšų (atskaitymai nuo vienkartinį įmokų, paskolos) ir faktiškai patiriamų administravimo sąnaudų skirtumas.

Visų paminėtų faktorių suminis rezultatas lemia PAF techninių atidėjinių padengimo turtu pasikeitimą. Šiuo konkrečiu, **bazinio scenarijaus, atveju matome, kad po septynerių metų (2031-12-31) prognozuojamas PAF išipareigojimų padengimo turtu 3,8% perviršis.** Atsižvelgus į 2024 metų spalio mėnesį EIOPA paskelbtą nerizikingų palūkanų normų kreivę (su kintamumo korekcija) (žr. 8 grafiką), galime daryti pagrįstą išvadą, kad būsima PAF turto investavimo grąža per artimiausius 7 metus bus didesnė nei reikalinga PAF išipareigojimams padengti.

Žemiau pateiktas grafikas iliustruoja PAF likvidumo rizikos lygį. Likvidumo rizikos lygis yra vertinamas pagal mėnesių skaičių, kuriam Likvidumo ir Garantinio portfelių užtektų einamosioms išmokoms

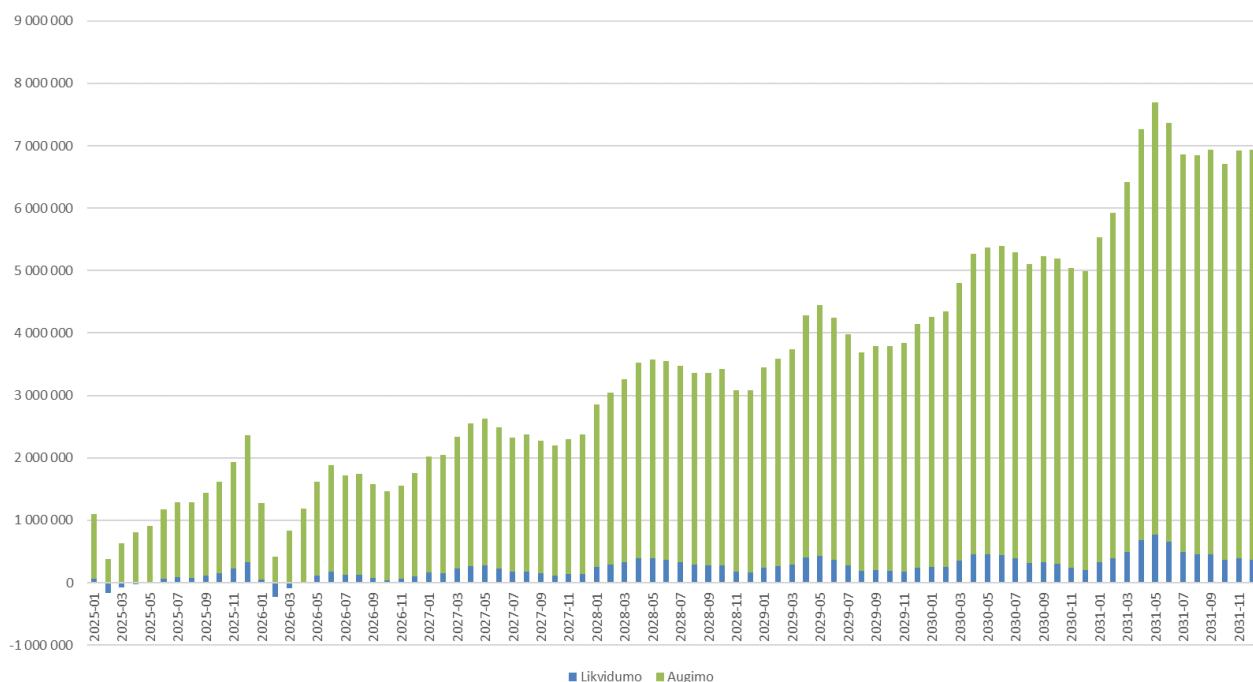
finansuoti be papildomų įplaukų iš vienkartinų įmokų bei pervedimų iš Augimo portfelio. Matome, kad Bazinio scenarijaus atveju PAF likvidumas mažėja, tačiau lygis išlieka priimtinas.

Grafikas 13. PAF Likvidumo ir Garantinio portfelių dydis padalintas iš mėnesinių išmokų sumos

Analogiškus skaičiavimus atlikome ir pagal kitą PAF vystymosi scenarijų: ORSA.

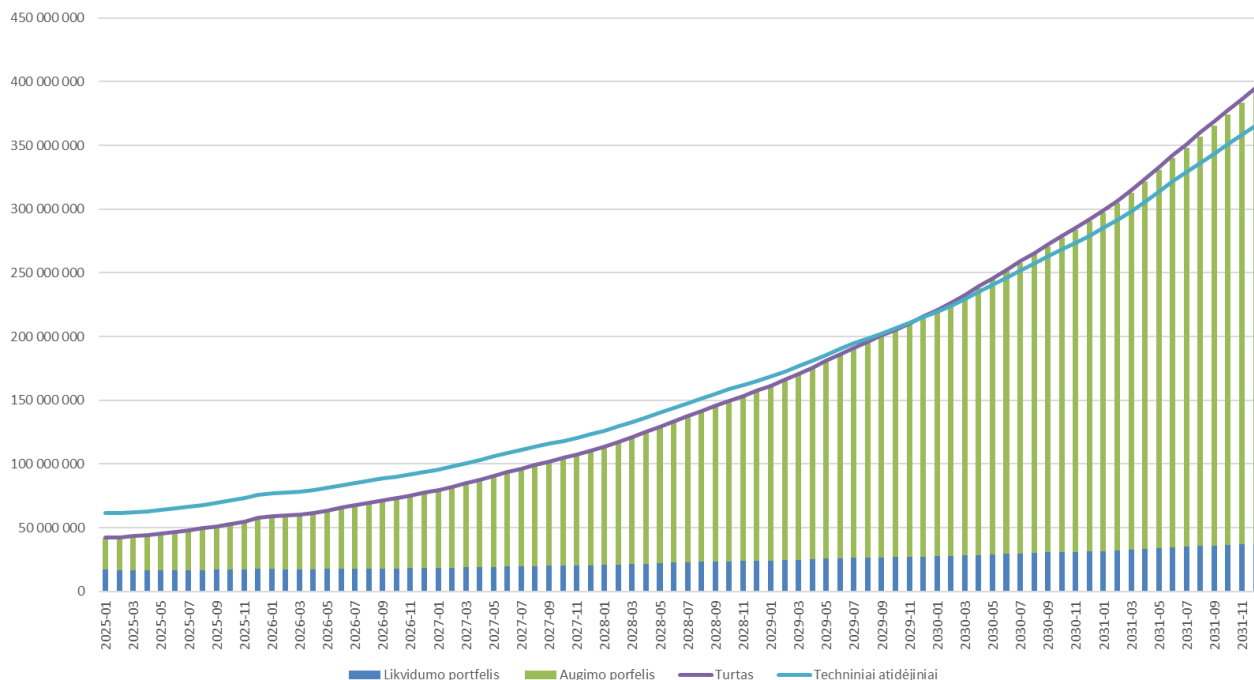
Grafikas 14. Investicinių portfelių pinigų srautų prognozė (ORSA scenarijus), Eur

Pagrindinė ORSA scenarijaus prielaida yra finansų rinkų momentinis kritimas 50 proc. ir santykinai lėtas vertės atsistatymas. Tai turi įtakos ir naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičiui bei atsispindi ir pinigų srautų

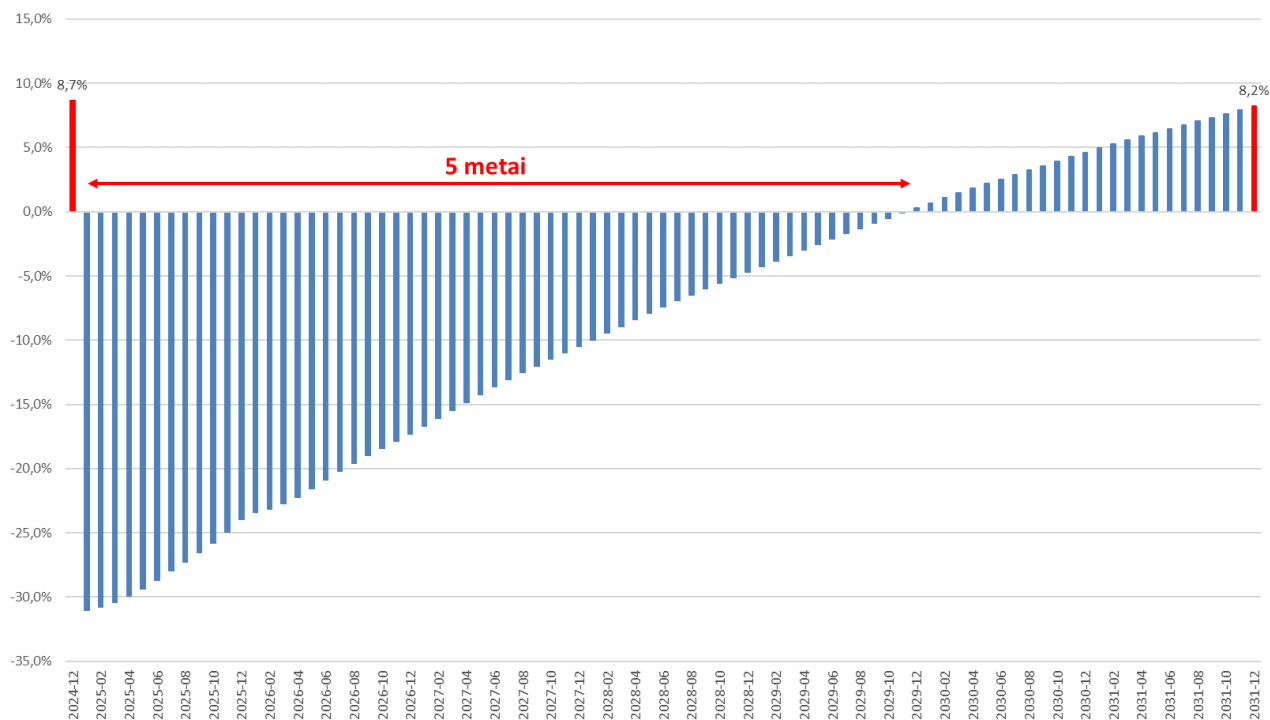
prognozėje. Pinigų srautų prognozėje vizualiai skirtumą su baziniu scenarijumi sunku įžvelgti, nes skiriasi tik mastelis – ORSA scenarijuje pinigų srautai apie 30 proc. yra mažesni.

Grafikas 15. PAF turto ir įsipareigojimų prognozė (ORSA scenarijus), Eur

Pagal ORSA scenarijų stebime momentinį akcijų vertės kritimą 2025 metų pradžioje, todėl aukščiau pateiktame grafike galime matyti, kad 2025 metus pradėdami su nepilnai padengtais techniniais atidėjimais (įsipareigojimais). Akcijų rinkoms atsigaunant situacija iš lėto taisyti ir, esant ORSA scenarijuje apibrėžtomis prielaidoms, prognozuojama, kad po penkerių metų techniniai atidėjiniai bus pilnai padengti turtu.

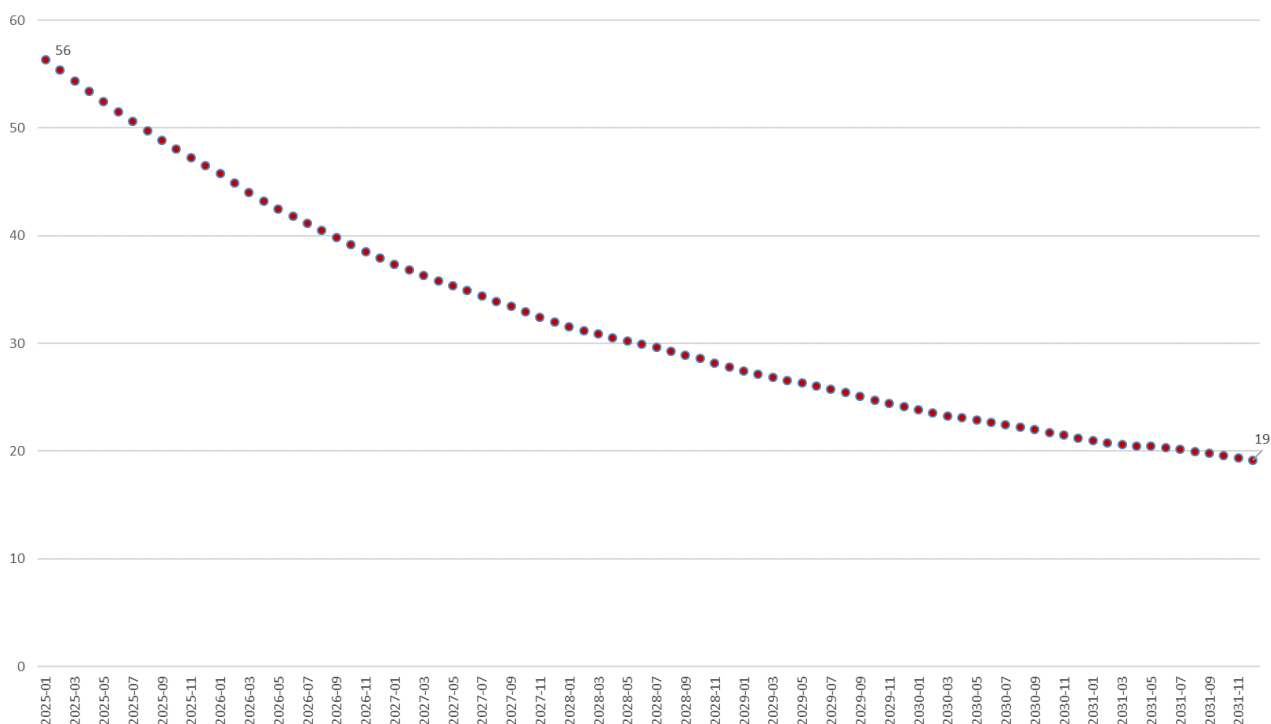
Grafikas 16. PAF techninių atidėjinių padengimo turtu deficitas/perviršis (ORSA I scenarijus), proc.

Detaliau panagrinėję techninių atidėjinių padengimo turtu dinamiką, matome, kad ORSA scenarijaus atveju deficito nelieta jau po 5 metų ir toliau formuojasi turto paviršius. Techninių atidėjinių padengimo turtu lygį veikia tie patys faktoriai, kuriuos jau aptarėme aukščiau.

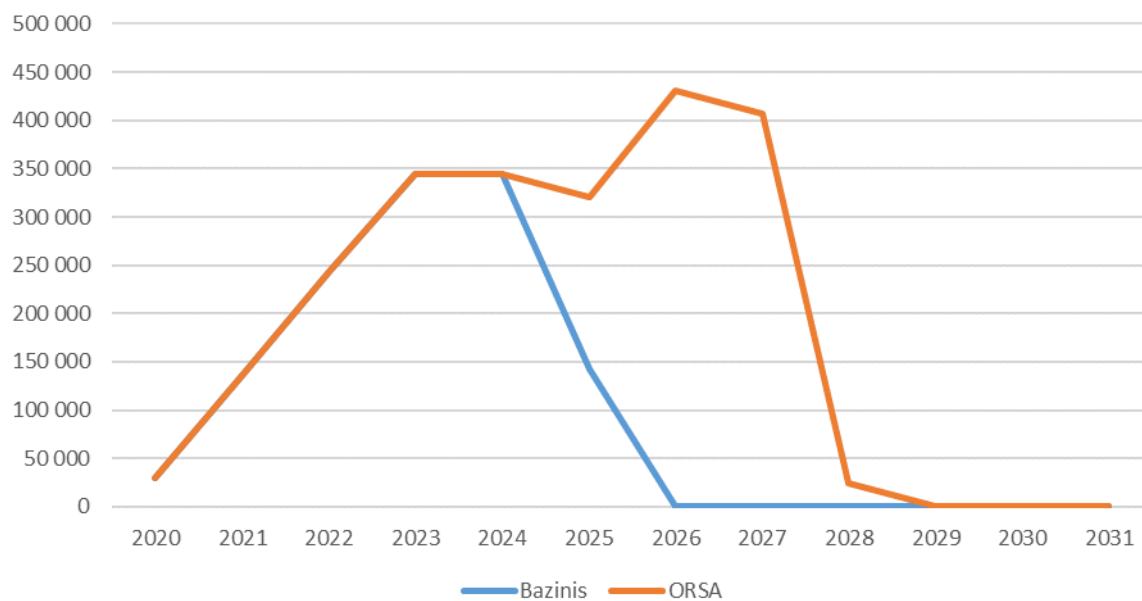
Žemiau pateiktas grafikas iliustruoja PAF likvidumo rizikos lygį. Likvidumo rizikos lygis yra vertinamas pagal mėnesių skaičių, kuriam Likvidumo ir Garantinio portfelių užtektų einamosioms išmokoms finansuoti be papildomų įplaukų iš vienkartinųjų įmokų bei pervedimų iš Augimo portfelio. Matome, kad ORSA scenarijaus atveju PAF likvidumas išlieka beveik toks pat kaip ir bazinio scenarijaus atveju. Taip yra todėl, kad Likvidumo ir Garantinio portfelių turtas nėra investuojamas į akcijas, o turimos obligacijos yra laikomos iki išpirkimo ir apskaitomos amortizuota verte, todėl finansų rinkų svyravimai nedaro reikšmingos įtakos PAF likvidumui.

Grafikas 17. PAF Likvidumo ir Garantinio portfelių dydis padalintas iš mėnesinių išmokų sumos.

Abu nagrinėtus scenarijus dar verta palyginti kitu aspektu – paskolų poreikiu pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymui ir administravimui finansuoti. Matome, kad ORSA scenarijaus atveju, sumažėjus naujų pensijų anuitetų gavėjų srautui ir atitinkamai sumažėjus PAF pajamoms iš atskaitymų nuo vienkartinųjų įmokų, išaugtų paskolų poreikis PAF veiklai finansuoti ir jų grąžinimas išsitęstų trimis metais ilgiau nei bazinio scenarijaus atveju.

Grafikas 22. PAF negrąžintų paskolų likučio prognozė, Eur

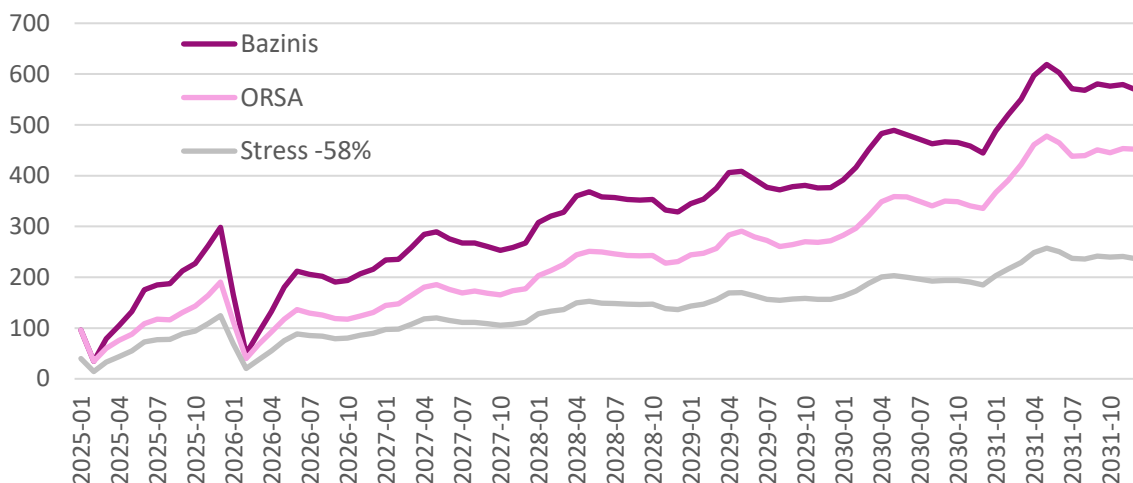

STRESO TESTAI IR JAUTRUMO ANALIZĖS

Be įprastų scenarijų analizės verta panagrinėti ir atskiras situacijas bei ribinius atvejus, kad geriau suprasti fondo rizikos veiksmus. Suderinus su Taryba buvo atlikti trys specialios analizės:

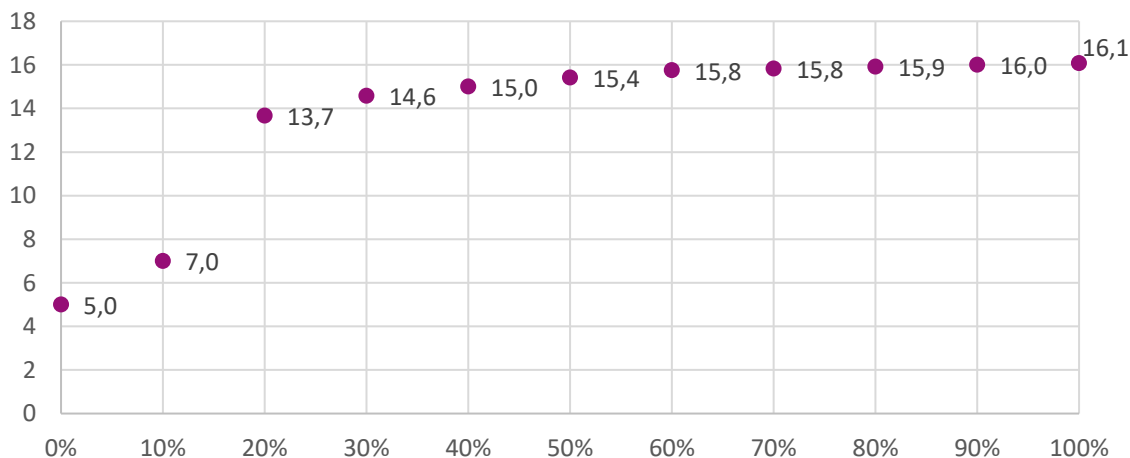
1. Ribinio naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus paieška PAF administravimo sąnaudų padengimui.

Šio testo tikslas yra surasti mažiausią priimtina naujų pensijų anuitetų gavėjų srautą, kuris užtikrintų pakankamą PAF administravimo sąnaudų finansavimą. Daroma prielaida, kad PAF sąnaudos yra fiksuotos ir 2025-2031 metais bus tokios kokios yra suplanuotos pagal bazinį scenarijų. Tuomet buvo ieškoma kiek procentų galėtų sumažėti naujų pensijų anuitetų gavėjų srautas, kad per nagrinėjamą laikotarpį PAF gautų atskaitymų nuo vienkartinį įmokų tiek kiek numato patirti administravimo išlaidų, t.y. 5 603 677 eurų. Ribinis naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus sumažėjimas yra 58%, t.y. jeigu baziniame scenarijuje suplanuotų naujų pensijų anuitetų skaičius sumažėtų 58%, tai PAF per 2025-2031 metų laikotarpį gautų lygiai tiek pajamų iš atskaitymų nuo vienkartinį įmokų kiek numatyta patirti administravimo išlaidų.

2. Ribinio naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus paieška PAF investavimo strategijos tinkamumui

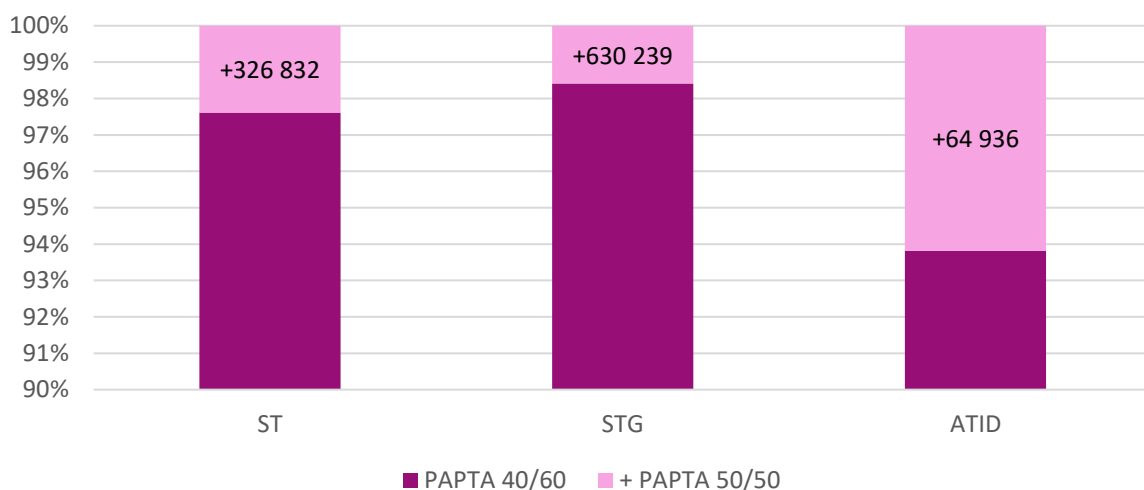
Šio testo tikslas yra surasti metų skaičių kurį Likvidumo portfelis išlieka teigiamas be papildomų pinigų srautų iš Augimo portfelio kai sumažėja naujų pensijų anuitetų gavėjų srautas lyginant su baziniu scenarijumi (100% - bazinis scenarijus, 50% - naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičius pusiau mažesnis nei baziniame scenarijuje ir t.t.) .

Rezultatai rodo, kad PAF investavimo modelis yra gana atsparus naujų pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus sumažėjimui ir šiam skaičiui sumažėjus 60-čia procentų Likvidumo portfelis išliktų teigiamas dar 15 metų ir šis laikotarpis sutrumpėja tik vieneriais metais lyginant su Baziniu scenarijumi. Šių rezultatų negalima suabsoliutinti ir teigti, kad taip bus visada. Tokį nejautrumą naujų pensijų anuitetų skaičiaus mažėjimui lemia iki šiol realizuoto pelno suma, kuri Likvidumo portfelį išaugino beveik dvigubai. Testą reiktų kartoti kiekvienais metais, nes kintant realizuoto pelno daliai Likvidumo portfelyje, kis ir laikotarpis, kurį Likvidumo portfelis išliks teigiamas be papildomų realizuoto pelno srautų iš Augimo portfelio.

3. Mirtingumo lentelės pakeitimo įtakos įvertinimas

Šio testo tikslas yra įvertinti kiek išaugtų PAF techniniai atidėjiniai pakeitus jų vertinimui naudojamą mirtingumo lentelę. Šiuo metu naudojama mirtingumo lentelė yra sudaryta su prielaida, kad moterų dalis pensijų anuitetų gavėjų tarpe yra 40%.

Numatoma, kad ateityje moterų ir vyrų santykis artės prie 50/50. Atitinkamai perskaičiavus mirtingumo lentelę vidutinis mirtingumo rodiklis sumažėtų 9% ir Pensijų anuitetų padengimo techninis atidėjinyš išaugtų 1,02 mln. eurų. Galimam techninių atidėjinių augimui dėl mirtingumo lentelės pakeitimo finansuoti PAF kaupia ilgaamžiškumo rezervą, kuris šiai dienai yra 1,01 mln.eurų. Toks mirtingumo lentelės pakeitimas įtakos PAF finansiniam tvarumui neturėtų.

ĮSIPAREIGOJIMŲ VERTINIMAS

Techninių atidėjinių sudarymo metodika ir prielaidos

PAF, atsižvelgdamas į visus įsipareigojimus pagal priimtus sprendimus dėl pensijų anuitetų mokėjimo, sudaro šiuos techninius atidėjinius (toliau – TA):

1. Pensijų anuitetų padengimo;
2. Numatomų išmokėjimų;
3. Vienkartinių įmokų grąžinimo.

PAF įsipareigojimai, įtraukti sudarant vieną TA, nėra įtraukiami sudarant kitą TA. TA sudaromi kiekvienai pensijų anuitetų rūšiai atskirai ir nei vienas TA negali būti neigiamas. Prognozuojant PAF veiklą svarbiausias yra Pensijų anuitetų padengimo TA, nes Numatomų išmokėjimų TA yra sudaromas pensijų anuitetų išmokų dalims, kurių mokėjimo terminas jau yra suėjęs, yra aiškiai apibrėžtas ir santykinai mažas (prognozuojant PAF veiklą daroma prielaida, kad visos išmokos yra išmokamos tada, kada ir turi būti išmokėtos ir tokiu atveju Numatomų išmokėjimų TA nėra sudaromas), o Vienkartinių įmokų grąžinimo TA yra sudaromas tik PAF uždirbus pakankamai investicinės grąžos, kurią yra numatoma paskirstyti anuitantams, tačiau paskirstymo diena dar nėra atėjusi.

Pensijų anuitetų padengimo TA skirtas numatomiems pensijų anuitetų išmokėjimams, kurių mokėjimo terminas dar nėra suėjęs ir apskaičiuojamas pagal atsargų (atsižvelgiant į visus galimus pradinių prielaidų pasikeitimus, kurie gali lemti techninio atidėjinio nepakankamumą ateityje) perspektyvinį aktuarinį vertinimą, įvertinant visas būsimas prievoles, nustatytas pagal kiekvieno galiojančio sprendimo dėl pensijų anuiteto mokėjimo sąlygas. 2021 metais priimtas sprendimas sudarant Pensijų anuitetų padengimo TA atsižvelgti į PAF patiriamas administravimo sąnaudas, t.y. įtraukti 2% vienkartinių įmokų dydžio sumą į techninius atidėjinius ateities administravimo sąnaudoms padengti ir šią sumą panaudoti lygiomis dalimis per numatomą pensijų anuiteto galiojimo laikotarpį. Trūkstama administravimo sąnaudų dalis yra dengiama paskolomis, taip kaip numatyta PKĮ.

Pagrindinės prielaidos, naudojamos Pensijų anuitetų padengimo TA apskaičiavimui:

1. Turto valdymo mokestis (0,20%) – metinis mokestis, atskaitomas nuo vidutinės valdomo turto vertės ir skirtas investavimo sąnaudoms padengti (vertybinių popierių saugojimo mokestis, sandorių sudarymo mokesčiai ir pan.). Prielaida atitinka planuojamas turto valdymo sąnaudas;
2. Standartinio, standartinio su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu ir atidėtojo (išmokų mokėjimo laikotarpiu) pensijų anuitetų palūkanų norma (1,20%) – pensijų anuiteto gavėjui garantuojama metinė grąža, skaičiuojama nuo būsimų išmokų vertės.
3. Atidėtojo pensijų anuiteto palūkanų norma išmokų atidėjimo laikotarpiu (0,20%) – pensijų anuiteto gavėjui garantuojama metinė grąža atidėjimo laikotarpiu (iki 85-ojo gimtadienio), skaičiuojama nuo būsimų išmokų vertės.
4. Mirtingumo lentelė naudojama ta pati kaip ir pensijų anuitetų dydžių apskaičiavimui.

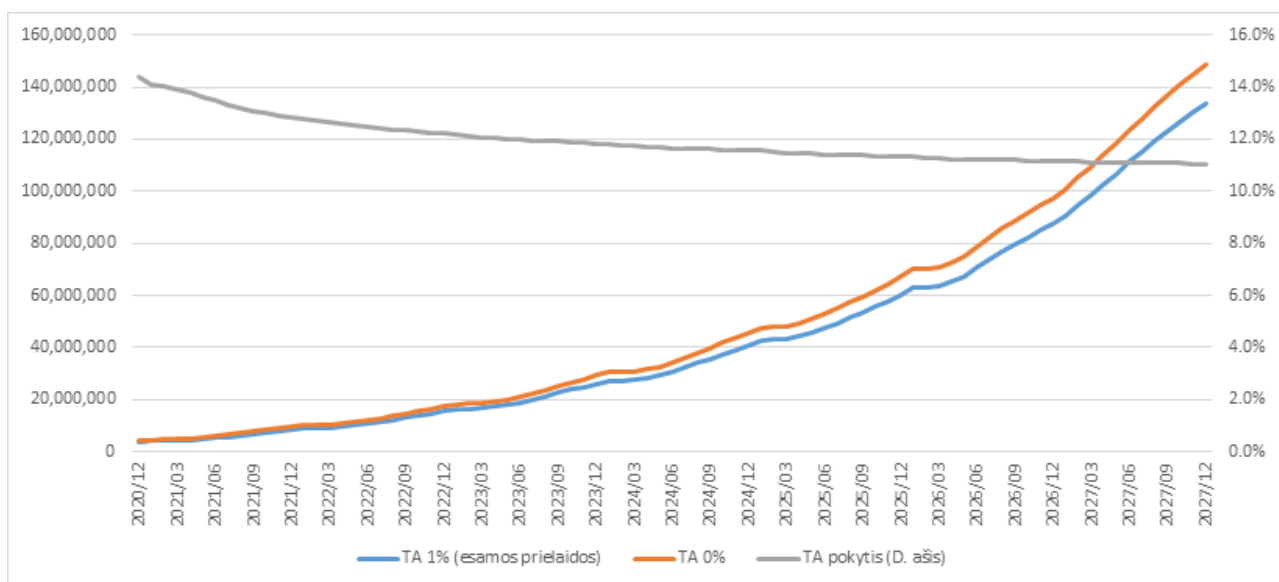
Pensijų anuitetų padengimo TA skaičiuojamas kiekvienam galiojančiam sprendimui atskirai ir dar nepriimtiems sprendimams, kuriems jau yra pateiktas prašymas pensijų kaupimo bendrovei dėl pensijų išmokos sutarties sudarymo. Sudarius Pensijų anuitetų padengimo TA yra vertinamas jo pakankamumas lyginant jį su tikėtinų būsimų pinigų srautų pagal galiojančius sprendimus dėl pensijų anuitetų mokėjimo dabartine verte, kuri yra apskaičiuojama, naudojant naujausias turimas mirtingumo (atsižvelgiant į pensijų anuitetų gavėjų lytį) ir tikėtiną investicinę grąžą prielaidas. Nustatant tikėtiną investicinę grąžą yra atsižvelgiama į turto, dengiančio TA, būklę bei investavimo strategiją. Jeigu įvertinama, kad Pensijų anuitetų padengimo TA yra mažesnis už tikėtinų būsimų pinigų srautų pagal galiojančius sprendimus dėl pensijų anuitetų mokėjimo dabartinę vertę, Pensijų anuiteto padengimo TA padidinamas suma, kuriai nepakanka Pensijų anuitetų padengimo TA.

TECHNINIŲ ATIDĖJINIŲ NEAPIBRĖŽTUMO VERTINIMAS

Pensijų anuitetų įsipareigojimai yra gana apibrėžti, nes, kartą paskyrus pensijų anuitetą, mokamos vienodo dydžio išmokos iki anuitanto gyvenimo pabaigos be galimybės ką nors keisti ar mokėjimą nutraukti dėl kitos priežasties nei anuitanto mirtis. Iš to išplaukia, kad TA neapibrėžtumas pagrindė yra susijęs su prielaidomis, kurios yra naudojamos TA skaičiavimui: palūkanų norma (apimant ir investicijų valdymo sąnaudas) bei mirtingumas.

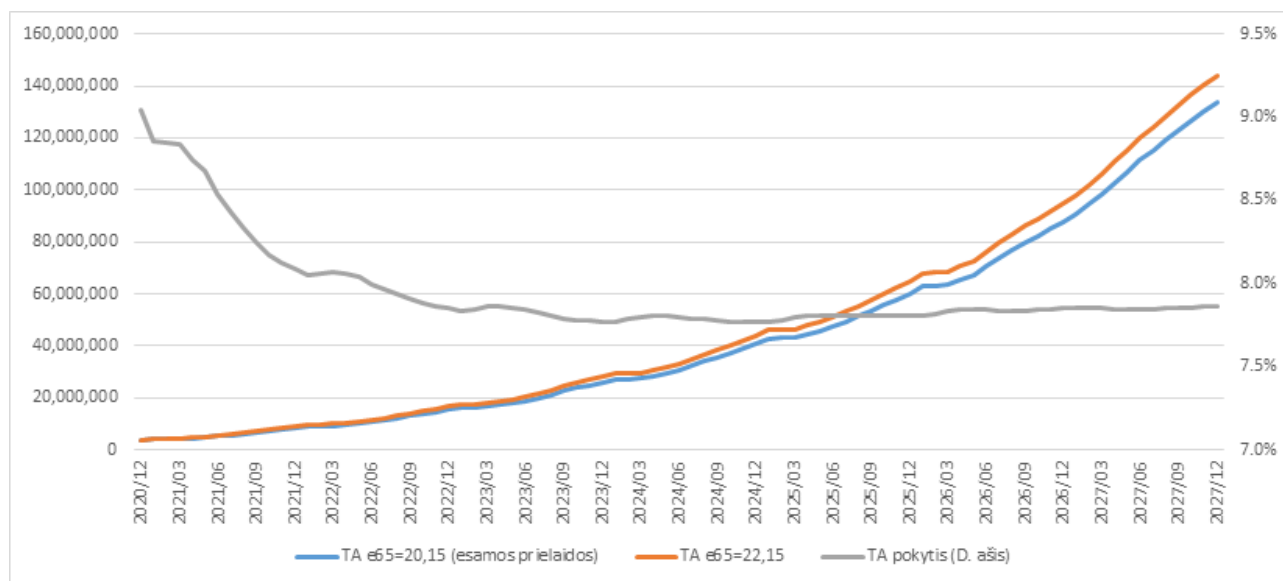
Palūkanų norma, naudojama pinigų srautų diskontavimui, negali būti aukštesnė nei įskaičiuota į pensijų anuitetus ir priklauso nuo PAF turto investavimo strategijos. Patvirtinta PAF turto investavimo strategija su aukštu patikimumo lygiu turėtų užtikrinti reikiamą investicinės grąžos lygį, todėl TA skaičiuojami su garantuotomis palūkanomis. Pensijų anuitetų TA išauga, skaičiuojant su mažesne palūkanų norma. Jeigu pinigų srautų iš viso nediskontuotume, t.y. skaičiuotume su 0% palūkanų norma, tai jie išaugtų iki 15%. Detalesnė palūkanų normos įtaka pensijų anuitetų TA dydžiams pateikta 23 grafike.

Grafikas 23. Palūkanų normos įtaka pensijų anuitetų TA

Mirtingumo prielaidos, naudojamos pensijų anuitetų TA skaičiavimui, yra nustatytos atlikus potencialių anuitantų mirtingumo analizę. Anuitantų mirtingumą nusako atskiros mirties tikimybės, apskaičiuotos skirtingiems amžiams. Atlikus naują mirtingumo analizę, bus apskaičiuotos ir naujos mirties tikimybės kiekvienam amžiui. Palyginti skirtingas mirtingumo prielaidas galima naudojant suvestinį parametą – likusią gyvenimo trukmę tam tikro amžiaus žmogui, pvz. e_{65} – 65 metų žmogaus likusi gyvenimo trukmė. Pagal šiuo metu naudojamą mirtingumo lentelę 65 metų žmogaus likusio gyvenimo trukmė yra 20,15 metų. Nors sudarant mirtingumo lentelę buvo įvertintas gyvenimo trukmės ilgėjimas, tačiau neapibrėžtumas vis tiek liko. Ilgėjant gyvenimo trukmei auga ir pensijų anuitetų TA. Jeigu 65 metų amžiaus žmogaus vidutinė gyvenimo trukmė pailgėtų 2 metais, tai įtaka pensijų anuitetų TA būtų skirtinga priklausomai nuo pensijų anuiteto rūšies ir kitų parametų, tačiau vidutiniškai viso portfelio pensijų anuitetų TA išaugtų 9%. Detalesnė gyvenimo trukmės ilgėjimo įtaka pensijų anuitetų TA dydžiams pateikta 24 grafike.

Grafikas 24. Gyvenimo trukmės ilgėjimo įtaka pensijų anuitetų TA

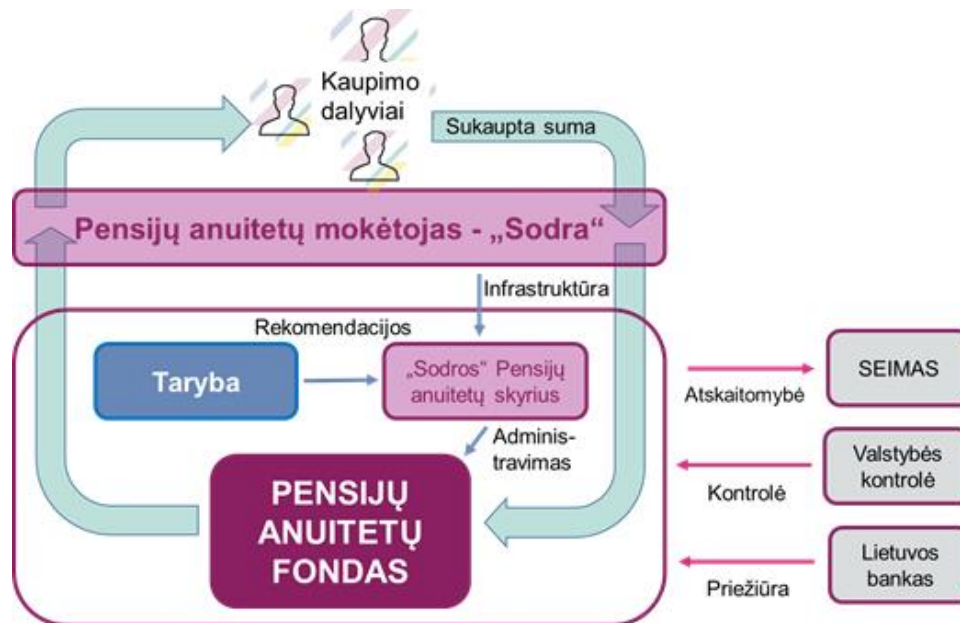

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VALDYMO SISTEMA

Organizacinė struktūra

Pensijų anuitetų mokėtojas sprendimus, turinčius įtakos pensijų anuitetų mokėjimo veiklos organizavimui ir rezultatams, priima, atsižvelgdamas į Tarybos išvadas ir rekomendacijas. Pensijų anuitetų mokėjimo veiklą prižiūri Lietuvos bankas, vidaus auditą atlieka Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, o išorės auditą - Valstybės kontrolė. PAF biudžeto pagrindinių rodiklių įstatymą ir metinį ataskaitų rinkinį tvirtina Seimas. Organizacinė struktūra schematiškai pateikta paveikslėlyje žemiau.

Pav. 1. Pensijų anuitetų mokėjimo veiklos organizacinė struktūra

Pensijų anuitetų skyrimą ir mokėjimą organizuoja bei Pensijų anuitetų fondą valdo VSDF valdybos Pensijų anuitetų skyrius (toliau – PAS). 2024 m. pabaigoje šiame skyriuje pilnu arba nepilnu etatu dirbo 6 darbuotojai.

Siekiant didinti pensijų anuitetų mokėjimo veiklos rizikos valdymą ir Pensijų anuitetų fondo tvarumą 2025 metais planuojama stiprinti PAS investavimo ir rizikos valdymo kompetencijas, priimant papildomai atitinkamos kvalifikacijos darbuotojų (numatyti du etatai). Atsižvelgus į darbo jėgos resursų poreikį taip pat gali būti didinamas esamų etatų užimtumas.

Augant darbų apimtims planuojama, kad iki 2031 m. pabaigos darbuotojų skaičius padidės 112 proc., lyginant su 2024 m. (16 lentelė). Per šį laikotarpį augs finansų analitikų (investavimo, rizikos valdymo), tačiau, perdavus mokėjimo funkciją VSDF valdybos Mokėjimų administravimo skyriui, nebebus reikalingi mokėjimo specialistai PAS.

Lentelė 16. Darbuotojų skaičiaus augimas 2025-2031 metais

Pareigos (etatai)	2024 faktas	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vedėjas – vyriausiasis investavimo specialistas	1	1	1	1	1	1	1	1
Patarėjas – vyriausiasis aktuaras	1	1	1	1	1	1	1	1
Aktuarai	0,5	1	1	1	1	1	1	1
Mokėjimo specialistai, analitikai	0,25	0,25	0,25	0	0	0	0	0
Produkto priežiūros ir vystymo specialistai	1	1	1	1	1	1	1	1
Investavimo ir rizikos valdymo specialistai	0,5	2	3	3	3	3	3	3
Iš viso etatų	4,25	7	7	8	9	9	9	9

Pensijų anuitetų fondo valdymo ir administravimo sąnaudos

PAF valdymo ir administravimo sąnaudos skirstomos į tiesiogines ir netiesiogines. Tiesioginės sąnaudos – tai tiesiogiai su pensijų anuitetais dirbančių specialistų darbo užmokestis, įskaitant darbdavio mokamus socialinio draudimo mokesčius, kvalifikacijos kėlimo ir komandiruočių išlaidos, kitos susijusios išlaidos ir Tarybos narių atlygis bei transporto išlaidų kompensavimas.

Darbo užmokesčio fondo augimo prognozės remiasi Finansų ministerijos ekonominės raidos scenarijumi, paskelbtu 2024 m. rugsėjo 2 d. Pagal jį vidutinis darbo užmokestis šalyje augs 7,6 proc. 2025, 6,5 proc. 2026 m., 5,5 proc. 2027 m. ir vėliau po 5 proc. kasmet.

Tarybos nariams yra mokamas atlygis, kuris negali viršyti vidutinio šalies darbo užmokesčio, taikomo apdraustųjų asmenų atitinkamų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti (toliau – VDU), dydžio. Atlygis Tarybos nariui mokamas kas mėnesį proporcingai to mėnesio posėdžių skaičiui, kuriuose jis dalyvavo. Sudarant veiklos rezultatų prognozes laikoma, kad visi Tarybos nariai dalyvaus visuose posėdžiuose, o transporto išlaidų nepatirs. 2024 metais minėtas VDU buvo 1902,70 EUR, o 2025 metais bus 2108,88 EUR. Vėlesniais metais, daroma prielaida, VDU augs pagal anksčiau minėtas Finansų ministerijos prognozes su vienerių metų atsilikimu.

Bendrai tiesioginės išlaidos išaugs nuo 352,0 tūkst. eurų 2024 metais iki daugiau kaip 701 tūkst. eurų 2031 metais. Šios sąnaudos sudaro didžiąją PAF valdymo ir administravimo sąnaudų dalį (apie 80 proc.).

Netiesioginių sąnaudų didžioji dalis – informacinės sistemos ir programinė įranga, kuri naudojama pensijų anuitetų skyrimui ir mokėjimui. Šiuo metu modernizuojant VSDF informacinių technologijų platformą yra kuriamas naujas pensijų anuitetų skyrimo ir indeksavimo modulis, todėl nuo 2025 m. ženkliai išaugs sąnaudos, susijusios su programinės įrangos sąnaudų amortizacija. Atsižvelgus į pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus augimą, ateityje taip pat numatoma įsigyti programinės įrangos paketus, skirtus rizikų valdymo ir investavimo veiklai efektyvinti. 2022 metais įsigyta licencija naudotis Bloomberg platforma, kuri leidžia efektyviai valdyti investicijas, stebėti ir vertinti investicijų riziką, atlikti stresinių scenarijų analizę ir panašiai. Per metus licencija kainuoja apie 30 tūkst. eurų, priklausomai nuo euro ir JAV dolerio kurso kitimo.

Kitos netiesioginės sąnaudos – netiesiogiai su pensijų anuitetais dirbančių specialistų darbo užmokestis, patalpų nuomos mokesčiai ir komunaliniai mokesčiai.

Netiesioginės sąnaudos, prognozuojama, didės ir sudarys apie 20 proc. bendros PAF valdymo ir administravimo sąnaudų sumos 2025 – 2031 metais dėl naujos programinės įrangos amortizacijos.

Lentelė 17. PAF valdymo ir administravimo sąnaudų prognozė, tūkst. eurų

Sąnaudos	2024 faktas*	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
PAF valdymo ir administravimo sąnaudos	427,7	591,1	773,7	866,3	867,1	826,5	822,4	856,6
Tiesioginės	352,0	475,1	553,8	577,0	606,5	636,7	668,5	701,8
Netiesioginės	75,7	116,0	219,9	289,3	260,6	189,8	154,0	154,8

* faktas iki 2024 m. spalio 31 d., vėlesni metų mėnesiai - pagal patvirtintą biudžetą

Valstybės paskolos valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti

Pensijų kaupimo įstatymas numato, kad pensijų anuitetų mokėtojas, jei gaunamų atskaitymo nuo įmokų už įsigijamus pensijų anuitetus (toliau – Administravimo mokestis) įplaukų nepakanka PAF valdymo ir administravimo sąnaudoms (toliau – Sąnaudos) padengti, gali kreiptis į Finansų ministeriją dėl paskolos.

Šiuo metu yra galiojančios trys paskolų sutartys:

1. 2020 m. liepos 16 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 801 pensijų anuitetų mokėtojui suteikta iki 136,1 tūkst. eurų paskola iki 10 metų laikotarpiui už 0 procentų metinę palūkanų normą, numatant paskolos grąžinimo pradžią 2028 m. liepos 10 d.
2. 2021 m. lapkričio 24 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 974 pensijų anuitetų mokėtojui suteikta iki 108 tūkst. eurų paskola iki 5 metų laikotarpiui už 0 procentų metinę palūkanų normą, numatant paskolos grąžinimą 2026 m. gruodžio 1 d.
3. 2023 m. gegužės 17 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 373 pensijų anuitetų mokėtojui suteikta iki 147 tūkst. eurų paskola iki 5 metų laikotarpiui už 0 procentų metinę palūkanų normą, numatant paskolos grąžinimą nuo 2027 m. gegužės 26 d. iki 2028 m. gegužės 26 d. imtinai lygiomis dalimis kiekvienų metų gegužės 26 d.

Pagal patvirtintą 2024 m. PAF biudžetą, buvo numatyta, kad papildomai reikės skolintis ir 2024 m., tačiau dėl geresnių nei planuota veiklos rezultatų papildomai skolintis neprireikė. Prognozuojama, kad, jei nebus pensijų kaupimą reguliuojančių teisės aktų pokyčių, darančių neigiamą įtaką naujų anuitantų skaičiui, per 2025 -2026 metus visos paskolos bus grąžintos anksčiau laiko.

Lentelė 18. Paskolų PAF valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti poreikio prognozė, tūkst. eurų

	2024 faktas	2025	2026
Paskolų suma metų pr.	344,1	344,1	143,2
Prognozuojamas poreikis paskoloms	0	0	0
Metų eigoje gautos ir planuojamos gauti	0	0	0
Metų eigoje planuojamos grąžinti paskolos	0	-200,9	-143,2
Iš viso paskolų	344,1	143,2	0

VEIKLOS REZULTATŲ PROGNOZĖ 2024-2031 METAMS

Vadovaujantis aukščiau išvardintomis prielaidomis ir Pensijų kaupimo įstatymo nuostatomis buvo apskaičiuota pensijų anuitetų mokėjimo veiklos rezultatų prognozė artimiausių septynerių metų laikotarpiui ir vieneriems papildomiems metams (19 lentelė).

Lentelė 19. Pensijų anuitetų fondo veiklos prognozė 2024-2031 metams (Bazinis scenarijus)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Anuitantų skaičius metų pradžioje:	2 806	4 418	6 354	8 314	11 344	15 295	19 612	24 801
<i>Standartinis</i>	607	965	1 352	1 743	2 349	3 138	4 001	5 038
<i>Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu</i>	1 911	3 020	4 276	5 548	7 515	10 080	12 883	16 253
<i>Atidėtasis</i>	288	433	726	1 023	1 481	2 076	2 728	3 510
Nauji anuitantai:	1 627	1 994	2 046	3 151	4 117	4 541	5 481	6 821
<i>Standartinis</i>	360	399	409	630	823	908	1 096	1 364
<i>Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu</i>	1 120	1 296	1 330	2 048	2 676	2 952	3 563	4 434
<i>Atidėtasis</i>	147	299	307	473	618	681	822	1 023
Anuitantų skaičius metų pabaigoje:	4 418	6 354	8 314	11 344	15 295	19 612	24 801	31 247
<i>Standartinis</i>	965	1 352	1 743	2 349	3 138	4 001	5 038	6 326
<i>Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu</i>	3 020	4 276	5 548	7 515	10 080	12 883	16 253	20 440
<i>Atidėtasis</i>	433	726	1 023	1 481	2 076	2 728	3 510	4 481

(visos sumos tūkstančiais eurų)

PAF turtas pradžioje	39 835	65 314	90 779	121 787	172 214	239 080	316 155	410 705
Pensijų anuitetų įmokos	23 636	29 027	35 915	57 136	76 056	89 263	110 407	141 412
Atskaitymai PAF valdymui (2,5%)	591	726	898	1 428	1 901	2 232	2 760	3 535
Pensijų anuitetų išmokos	2 651	4 176	6 022	8 707	12 335	16 785	22 135	28 867
PAF investicinės veiklos rezultatas	4 921	1 406	2 032	2 865	4 011	5 424	7 101	9 205
PAF administravimo veiklos rezultatas	163	135	124	562	1 034	1 405	1 938	2 679
PAF gautos/grąžintos paskolos	0	-201	-143	0	0	0	0	0
PAF turtas pabaigoje	65 314	90 779	121 787	172 214	239 080	316 155	410 705	531 598
PAF valdymo ir administravimo sąnaudos	428	591	774	866	867	827	823	857
Tiesioginės	352	475	554	577	607	637	669	702
Netiesioginės	76	116	220	289	261	190	154	155
Paskolų likutis metų pabaigoje	344	143	0	0	0	0	0	0